

STRATEGIJA RAZVOJA KULTURE

**v Mestni občini Novo mesto
2022–2030**

1 UVOD.....	2
2 PODLAGE ZA OPREDELITEV STRATEŠKIH CILJEV	2
2.1 Pravna podlaga.....	2
2.2 Vlaganja v kulturo in kulturno infrastrukturo v Mestni občini Novo mesto v obdobju 2015–2020	3
2.3 Uspešno realizirani programi in projekti v obdobju 2015–2020.....	3
3 GLAVNE PREDPOSTAVKE STRATEŠKEGA NAČRTOVANJA	6
3.1 Vizija.....	6
3.2 Poslanstvo	6
3.3 Temeljne vrednote	6
3.4 Temeljna načela kulturne politike v Mestni občini Novo mesto	6
4 SWOT ANALIZA.....	7
5 STRATEŠKI CILJI IN UKREPI ZA RAZVOJ KULTURE IN UMETNOSTI	10
5.1 Javna infrastruktura na področju kulture.....	10
5.1.1 <i>Infrastrukturni pogoji za delovanje kulture in umetniških praks</i>	10
5.2 Profesionalna kultura	15
5.2.1 <i>Vizualna umetnost</i>	16
5.2.2 <i>Uprizoritvena umetnost: gledališče in ples</i>	17
5.2.3 <i>Film</i>	17
5.2.4 <i>Glasbena umetnost</i>	18
5.2.5 <i>Založništvo, knjiga in knjižnična dejavnost</i>	19
5.2.6 <i>Mediji</i>	20
5.3 Ljubiteljska kultura	21
5.4 Etnične manjšine in druge narodnostne skupine	22
5.5 Kulturna dediščina	23
5.6 Kulturno-umetnostna vzgoja (KUV)	25
5.7 Podporni kulturni programi.....	27
5.7.1 <i>Kulturni turizem</i>	27
5.7.2 <i>Enotni portal prireditev</i>	28
5.7.3 <i>Digitalizacija kulture</i>	29
5.8 Preverjanje realizacije	29
6 PRILOGA: ANALIZA STANJA DELOVANJA KULTURE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO.....	30
6.1 Javna infrastruktura na področju kulture.....	30
6.1.1 <i>Narodni dom</i>	30
6.1.2 <i>Kulturni center Janeza Trdine</i>	31
6.1.3 <i>Knjižnica Mirana Jarca</i>	32
6.1.4 <i>Arheološki park Situla</i>	32
6.2 Profesionalna kultura	33
6.2.1 <i>Vizualna in intermedijska umetnost</i>	33
6.2.2 <i>Uprizoritvene umetnosti: gledališče in ples</i>	35
6.2.3 <i>Film</i>	37
6.2.4 <i>Glasbene umetnosti</i>	38
6.2.5 <i>Založništvo, knjige in knjižnična dejavnost</i>	39
6.2.6 <i>Mediji</i>	41
6.3 Ljubiteljska kultura	42
6.4 Etnične manjšine in druge narodne skupnosti	43
6.5 Kulturna dediščina	44
6.6 Kulturno-umetnostna vzgoja (KUV)	46
6.7 Podporni kulturni programi.....	47
6.7.1 <i>Kulturni turizem</i>	47

1 Uvod

Mestna občina Novo mesto je v svoji strategiji razvoja do leta 2030, sprejeti maja 2018, opredelila kulturo kot enega od dvanajstih prednostnih področij s ciljem *omogočiti kulturno udejstvovanje občanov v vseh življenjskih obdobjih in s tem krepiti kulturno identiteto ter prepoznavnost občine kot pomembne destinacije*. Zaveze, podane v razvojni strategiji, so:

1. dvig prepoznavnosti Novega mesta na nacionalni in mednarodni ravni prek promocije bogate kulturne dediščine;
2. nadaljevanje izvajanja ter nadgradnja pestrega kulturnega programa za vse starostne skupine in kulturno-umetniške okuse;
3. razvoj strokovno vodene kulturne vzgoje, s katero si želimo mlade spodbujati h kakovostni kulturni ustvarjalnosti, k strpnosti in medkulturnemu dialogu;
4. zagotoviti infrastrukturne pogoje in pogoje za delovanje ter nadaljnji razvoj kulturnih dejavnosti.

Strategija razvoja kulture v Mestni občini Novo mesto do leta 2030, ki je pred vami, je konkretizacija zgoraj omenjenih razvojnih zavez s cilji, ki si jih zastavljamo pri vzpostavitvi okvirja, v katerem se bodo kulturne dejavnosti lahko bolje razvijale, s cilji, ki si jih postavlja profesionalna kulturna srenja, ter s cilji, ki bodo okrepili področje ljubiteljske kulture, saj ta združuje številne občane in jim tako zvišuje kakovost življenja v naši občini.

Ustvarjalnost, ki jo posamezniki in skupine izražajo v obliki kulturnega udejstvovanja, bodisi profesionalno bodisi ljubiteljsko, je tisto, kar nas zgodovinsko kot skupnost loči od drugih. Na kulturnem področju je na območju Mestne občine Novo mesto in širše v regiji preveč presežkov, da bi jih naštevali, zato je prav, da se v aktualnem desetletju posvetimo intenzivni izgradnji dobrih pogojev dela in realizaciji ambicij, ki se že dlje časa izkazujejo v prav vseh panogah kulturnega ustvarjanja. Prav tako je pomembno, da se zavedamo pomembnosti iskanja sinergij in si prizadevamo za ohranitev tega, kar se v našem prostoru ustvari, najde in povečuje publiko.

S ciljno usmerjeno kulturno-umetniško vzgojo bomo uspešni pri ustvarjanju izobraženih generacij, ki bodo prizadevanja kulturnikov spoštovali, cenili in povezovali z identiteto Novega mesta. Čeprav v prvem delu strategije opredeljujemo prepotrebne investicije v kulturno infrastrukturo, gre tako kot pri programski podpori, pri tem za vložek v ljudi – za osnove, ki bodo omogočale ustvarjanje novih Vetrov v mreži, Novomeških pomladi, Dnevov D, Tednov kultur, Camer obscur, Julij, Desetih bratov ter še in še.

Sprejem strategije razvoja kulture v Mestni občini Novo mesto pomeni zavezo, da bo zapisano tudi izvedeno in da bo po desetih letih možno meriti dosežene rezultate. Za to je v prvi vrsti odgovorna Mestna občina Novo mesto s svojimi številnimi kulturnimi in ostalimi javnimi zavodi. Prav tako so za realizacijo svojih ambicij in dvig ravni novomeške kulture tako na profesionalni kot ljubiteljski ravni odgovorni ustvarjalci, in sicer v okviru, ki ga želimo nadgraditi in okrepiti s strategijo razvoja kulture. Ob zavedanju skupne odgovornosti se nam tako obeta kulturno bogata prihodnost našega domačega kraja.

2 Podlage za opredelitev strateških ciljev

2.1 Pravna podlaga

Krovni zakon na področju kulture je Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK, Ur. l. RS, št. 77/07-UPB, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18-ZNorg in 3/22-ZDeb). Ostala sprejeta zakonodaja pokriva posamezna kulturna in umetniška področja:

- Zakon o javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (Ur. l. RS, št. 29/10);
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur. l. RS, št. 16/08, 123/08, 8/11-ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18ZNorg);
- Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS, št. 87/01, 96/02-ZUJIK in 92/15);

- Zakon o medijih (Ur. l. RS, št. 110/06-UPB, 36/08-ZPOMK, 77/10-ZSFCJA, 90/10-odl. US, 87/11-ZAvMS, 47/12, 47/15-ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21);
- odloki o ustanovitvah javnih zavodov na področju kulture v MO Novo mesto.

2.2 Vlaganja v kulturo in kulturno infrastrukturo v Mestni občini Novo mesto v obdobju 2015–2020

Prikaz finančnega vlaganja v kulturo in umetnost (mehke vsebine) v obdobju 2015–2020. Upoštevana je realizacija proračuna na podlagi zaključnih računov MONM, ne načrt proračuna.

Leto	Letni proračun MONM (realizacija)	Letni proračun za kulturo programi (realizacija z odstotki na celoten proračun MONM)	Letni proračun za kulturo investicije (odstotki na celoten proračun MONM)
2015	35.251.083	1.864.339 (5,29 %)	582.143 (1,56 %)
2016	36.844.923	2.009.145 (5,45 %)	775.952 (2 %)
2017	37.696.479	2.143.211 (5,69 %)	775.952 (1,85 %)
2018	39.434.996	1.917.593 (4,86 %)	30.861 (0,08 %)
2019	46.673.632	2.331.713 (5 %)	127.894 (0,27 %)
2020	43.217.696	2.420.311 (5,6 %)	69.347 (0,16 %)

2.3 Uspešno realizirani programi in projekti v obdobju 2015–2020

Uspešna in odmevna so bila vsa tematska leta, v katerih so se kreirale nove vsebine in nadgrajevali nekateri že uveljavljeni programi, kot so Festival Rudi Potepuški, Novomeški poletni večeri, knjižni program Založbe Goga in delavnice JSKD, lastna produkcija Anton Podbevšek Teatra, lastna operna produkcija Zavod Friderik I. Baraga in Zavoda Novo mesto ter kulturno-umetnostna vzgoja v Kulturnem centru Janeza Trdina, danes Zavodu Novo mesto. Z Rastočo knjigo se pred Knjižnico Mirana Jarca poklonimo projektu dr. Janeza Gabrijelčiča, ki poudarja pomen knjige in znanja; knjižnica vsako leto doda nov list v knjigo z besedili novomeških in dolenjskih pisateljev in pesnikov.

Od leta 2015, ko smo obeleževali 650. obletnico Novega mesta, je nastalo nekaj povsem novih vsebin, ki so se skozi leta nadgrajevale in ustvarile novo kakovost ter dodano vrednost Novemu mestu. Producenti so ustvarili nove festivalske vsebine. Tako je nastal Festival Sem glasba, sem mesto, ki je z leti zrasel z dodatno vsebino glasbenega natečaja za najboljšo kompozicijo. Festival kratke zgodbe Novo mesto short je močno promoviral ustvarjalnost pisateljev kratkih zgodb ter populariziral javna branja in literarna srečanja. Revija *Rast* je dobila novo podobo z odličnimi tematskimi številkami. Literarne rezidence so spremenile Novo mesto v evropski center literarnega ustvarjanja tujih gostujočih pisateljev. Prav tako je Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine izvedlo tematski literarni natečaj, ki je spodbujal mlade in odrasle k pisanju poezije in proze, ter zasnovalo knjižno zbirko Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine. Kot rezultat promocije bralne kulture je Mestna občina Novo mesto v letu 2020 prejela naziv Branju prijazna občina. Zavod Zora je z različnimi dogodki oživel degradirano območje reke Krke na Pumpnci. Društvo Machova dediščina je oživilo območje naravne dediščine in oblikovalo tematsko pot, povezano s tradicijo Ernesta Macha, metulja yamamaja ter Trdinovimi bajkami in povestmi pod Gorjanci v KS Mali in Veliki Slatnik. V letu

2019 je MO Novo mesto z MePZ Pomlad in Pihalnim orkestrom Krka ter gostujočimi novomeškimi glasbenimi skupinami Dan D, Generator, Rudolfovo, DMP in Županova torta uspešno in odmevno obeležila prenovu Glavnega trga. Na otvoritvi je bilo rekordno število obiskovalcev, ki ga ne pomnimo v zgodovini Novega mesta. Obnovljen in za promet zaprt Glavni trg je postal središče kulturnega dogajanja in drugih družabnih dogodkov, ki pa so jih zavirale pritožbe občanov na elaborat za hrup ter kasneje koronavirus. Kljub temu je na Glavnem trgu organiziranih nekaj odmevnih dogodkov in koncertov (Festival urbanega dogajanja, Grem domov v Novo mesto, Ohcet po starem, Galerija na prostem, Teden kultur, festival Praznik situl, soareja Nekaj dni v septembru Novo mesto 1920–2020, otvoritve razstav različnih organizatorjev). Mestna občina Novo mesto uspešno sodeluje z Združenjem zgodovinskih mest Slovenije. V letu 2018, ki je bilo razglašeno za leto evropske kulturne dediščine, je MO Novo mesto aktivno sodelovala na odmevnem nastopu pred parlamentom EU. Nastopili so člani Big banda Glasbene šole Marjana Kozine in Ana Čop trio, reportažo o dogodku pa so naredile tri dijakinje novomeške Višje medijske šole.

MePZ Pomlad je na Glavnem trgu uspešno organiziral 1. mednarodni festival Novo mesto Gospel – zborovski festival črnske glasbe, ki bo bienalni dogodek. Prav tako je Društvo likovnih umetnikov Novo mesto izvedlo uspešen mednarodni likovni bienale v novomeških galerijah Jakčev dom, Galerija Simulaker in Galerija Kocka. DRPD, Est=etika, Založba Goga so v sodelovanju z Dolenjskim muzejem, Knjižnico Mirana Jarca in JSKD, OI Novo mesto začeli razvijati projekt Pozabljena polovica Novega mesta, ki bo zajemal postavitev spominskih tabel pomembnim Novomeščankam ter trasiranje poti Pozabljene polovice. Tematsko leto 2020, posvečeno 100. obletnici novomeške pomladi, je zaznamoval osrednji dogodek na novomeškem Glavnem trgu, in sicer soareja z naslovom Nekaj dni v septembru 1920–2020 v produkciji Anton Podbevšek Teatra. Dogodki, ki so obeležili tematsko leto, so potekali v izvedbi novomeških javnih zavodov ter drugih kulturnih organizacij. Zavod Novo mesto je uspešno uprizoril premiero opere *Julija* in s tem nakazal novo smer lastne produkcije, ki sledi razvoju operne umetniške zvrsti. JSKD, OI Novo mesto, je javnosti predstavil mednarodni projekt Lepljenka, ki z novo obliko umetniškega izražanja združuje leposlovje in vizualno umetnost. Knjižnica Mirana Jarca je s pridobitvijo projektorja, ki projicira na pročelje knjižnice različne vizualne in intermedijske vsebine omogočila razvoj in uporabo sodobnih tehnologij v vizualnem umetniškem izražanju. Tudi v okviru projekta PodMlad je začela razvijati nove vsebine, ki temeljijo na mladih, neafirmiranih umetnikih in njihovih že uveljavljenih vzornikih. V letu novomeške pomladi je svojo premiero doživel 1. festival nove novomeške glasbe, ki črpa iz izjemne zakladnice mladih, stilsko različnih neveljavljenih in uveljavljenih glasbenikov, kantavtorjih in glasbenih skupinah. Mestna občina Novo mesto je v letu 2020 pridobila naziv Branju prijazna občina. Dolenjski muzej je od leta 2015 realiziral nekaj uspešnih in odmevnih projektov, ki so Novo mesto še dodatno utrdili na nacionalnem in mednarodnem kulturnem zemljevidu. Ob 650-letnici ustanovitve Novega mesta je z dvema razstavama ter monografsko publikacijo *Tisočletja na okljuku Krke* trajno zaznamoval novomeško preteklost. Vse od leta 2016 v Novem mestu poteka Praznik situl, kulturna in turistična prireditev, ki poudarja izjemno arheološko preteklost Novega mesta. Projekt Jantarno leto leta 2017 je z vseslovensko razstavo jantarja in kar dvema mednarodnima konferencama trajno zaznamoval Novo mesto. V tematskem Štukljevem letu je muzej v kulturno dogajanje v Novem mestu vpel še šport in najuspešnejšega novomeškega olimionika Leona Štuklja.

Močni vplivi iz preteklosti na različnih področjih umetniškega ustvarjanja so navdihovali uspešne in kakovostne posameznike in kolektive na različnih kulturno-umetniških področjih, glasbenih, likovnih, literarnih, plesnih, gledaliških. Za svoje kakovostno delo so v preteklih letih prejeli nagrade na nacionalni in mednarodni ravni tako posamezniki kot javni in zasebni zavodi (APT, Dolenjski muzej) ter kulturna društva (Pihalni orkester Krka, MePZ Pomlad, ŠKD Plesni studio Novo mesto).

V obdobju od 2016 do 2020 so novomeški posamezniki in kolektivi prejeli nagrade in priznanja za svoje delo. Nekatere organizacije so praznovala okrogle jubileje svojega delovanja. Izpostavljamo najpomembnejše:

LETO 2016

- nagrada Zlata piščal glasbeni skupini Dan D za najboljši album,
- Anton Podbevšek Teater od ustanovitve dalje gostuje s predstavami v lastni produkciji v Sloveniji (Borštnikovo srečanje, Festival Ljubljana, Cankarjev dom in druga slovenska gledališča) ter v tujini (Hrvaška, Bolgarija, Avstrija, Poljska, Nizozemska, Češka...),
- nagrada kresnik za najboljši roman leta 2016 za knjigo *Otroštvo* avtorja Mihe Mazzinija, ki jo je izdala Založba Goga,
- 270 let Gimnazije Novo mesto,
- 70 let Knjižnice Mirana Jarca,
- Valvasorjeva nagrada Jožefu Matijeвиću, kustosu v Dolenjskem muzeju, za enkratne dosežke za razstavo *Vladimir Lamut 100 let*.

LETO 2017

- 60 let Pihalnega orkestra Krka,
- 30 let KUD Žumberak,
- 25 let MePZ Pomlad.

LETO 2018

- Prešernova nagrada Borisu A. Novaku s poudarkom na trilogiji, epu *Vrata nepovrata*, ki ga je izdala Založba Goga,
- nominacija za oskarja za najboljši tujejezični film Žige Virca in Studia Virc *Houston, imamo problem*,
- 190 let KUD Mestna godba Novo mesto,
- 40 let MePZ Revoz.

LETO 2019

- Prešernova nagrada za življenjsko delo Filipu Robarju Dorinu,
- Murkova nagrada, najvišje priznanje s področja etnologije Ivici Križ za življenjsko delo, kustosinji v Dolenjskem muzeju,
- Cankarjeva nagrada za najboljšo knjigo leta 2019 za roman Sebastijana Preglja *V Elvisovi sobi*, ki ga je izdala Založba Goga,
- 70 let akademika in častnega občana dr. Milčka Komelja z izdajo obsežne monografije,
- 550 let frančiškanov v Novem mestu.

LETO 2020

- najvišje priznanje za življenjsko delo s področja arheologije Slovenskega društva za arheologijo dr. Borutu Križu, kustosu v Dolenjskem muzeju,
- 70 let Dolenjskega muzeja,
- 30 let Novomeškega simfoničnega orkestra,
- 100 let Novomeške pomladi z odmevnim osrednjim dogodkom v produkciji APT, soareja Nekaj dni v septembru Novo mesto 1920-2020, slovenska zgodovinska avantgarda v režiji Matjaža Bergerja,
- Zlata paličica za predstavo Alica v čudežni deželi v produkciji APT,
- Valvasorjeva nagrada za enkratne dosežke za razstavi projekt *100 let novomeške pomladi* avtorski skupini: Marjeta Bregar, Jasna Kocuvan Štukelj, Majda Pungerčar, Maja Rudolf Markovič (zaposleni v Dolenjskem muzeju) in Jurij Kocuvan (Studio 300).

3 Glavne predpostavke strateškega načrtovanja

3.1 Vizija

Vizija Mestne občine Novo mesto je postati mesto kulture, ki z geografsko umestitvijo med dvema glavnima mestoma deluje kot kulturno regijsko središče ter s svojimi nacionalno prepoznavnimi kulturnimi institucijami, projekti in umetniki spodbuja lastno kulturno produkcijo in s tem ustvarjanje mednarodno prepoznavne kulturne scene.

Mestna občina Novo mesto želi biti vzor spodbujanja sodelovanja in vključevanja tako na ravni kulturnih producentov in umetnikov kot tudi uporabnikov. Podpirala bo medžanrsko, medpanožno ter mednarodno usmerjeno sodelovanje, hkrati pa želi pa biti vzor vključevanja ranljivih skupin umetnikov in uporabnikov.

Mestna občina Novo mesto bo zgoraj omenjene ukrepe omogočala z zagotavljanjem vzorno urejenega financiranja in sodobne infrastrukture.

3.2 Poslanstvo

Mestna občina Novo mesto uresničuje svoje poslanstvo tako, da zagotavlja finančne, infrastrukturne, organizacijske in druge pogoje za nemoteno delovanje javnih kulturnih zavodov, NVO s področja kulture, ljubiteljskih kulturnih društev, samostojnih ustvarjalcev na raznolikih umetniških in kulturnih področjih ter drugih organizacij, ki delujejo v javnem interesu in ustvarjajo kakovostne kulturne dobrine in storitve, ki zaradi svojega pomena za kulturno identiteto novomeške občine ne morejo biti prepuščene tržnim mehanizmom.

Poslanstvo Mestne občine Novo mesto na področju kulture je zagotavljanje javnih kulturnih dobrin in storitev vsem prebivalcem in prebivalkam novomeške občine, kot tudi širše regije. Bistveni del poslanstva je širitev dostopnosti kakovostnih kulturnih vsebin, ki se financirajo ali sofinancirajo iz proračunskih sredstev Mestne občine Novo mesto. Pri tem še posebno pozornost namenjamo prebivalcem in prebivalkam ter družbenim skupinam, ki imajo iz ekonomskih, socialnih ali drugih razlogov oviran dostop do kulture.

3.3 Temeljne vrednote

Umetniško in kulturno ustvarjanje temelji na vrednotah svobode izražanja, solidarnosti, strpnosti, odprtosti, spoštovanja različnosti in medkulturnega dialoga. Udejstvovanje občanov in občanov v kulturnem življenju krepi medsebojno razumevanje in občutek pripadnosti skupnosti. Za Mestno občino Novo mesto je kultura vrednota sama po sebi, saj na individualni ravni bogati kakovost življenja vsakega posameznika, na ravni mesta pa je močan gradnik skupnostne identitete. Za Mestno občino Novo mesto je kultura javna dobrina, ker imajo kulturne dobrine in storitve trajno duhovno vrednost, ki se ne izkazuje izključno s takojšnjimi neposrednimi ekonomskimi učinki. Mestna občina Novo mesto podpira kulturne in umetniške dejavnosti javnih, NVO in ljubiteljskih organizacij zaradi kulture in umetnosti lastnih vrednosti ter jih kot take vsakoletno finančno podpre.

3.4 Temeljna načela kulturne politike v Mestni občini Novo mesto

Kulturna politika Mestne občine Novo mesto temelji na naslednjih temeljnih načelih:

- raznolikost umetniških in kulturnih vsebin, ki vključuje podporo vsem oblikam umetniškega in kulturnega ustvarjanja, ki ustrezajo strokovnim kriterijem kakovosti in vrhunskosti;

- dostopnost javnih kulturnih dobrin in storitev vsem prebivalcem in prebivalkam Mestne občine Novo mesto, ne glede na socialni status, življenjsko obdobje, jezik, narodnost, oviranost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

4 SWOT analiza

Prednosti

- ustaljeno ter večletno financiranje kulture in umetnosti iz proračuna MONM;
- nacionalno prepoznavne gledališke, glasbene, likovne, založniške in arheološke dejavnosti;
- nacionalno prepoznavni glasbeni, filmski, likovni in plesni umetniki;
- nacionalno prepoznavni javni in zasebni zavodi na področju kulture;
- prepoznavnost Novega mesta kot regijskega (kulturnega) središča;
- sinergična povezanost in prepletenost kulturnih producentov;
- razvejanost novomeške kulture, ki pokriva vse smeri kulturnega udejstvovanja;
- številčna in raznolika kulturna produkcija;
- močno razvejana ljubiteljska kultura;
- izkazana inovativnost in kreativnost novomeške kulture.

Slabosti

- pomanjkanje kulturne infrastrukture ter njena dotrajanost oziroma njena neustreznost in pomanjkanje prostorov za vadbo, delovanje ter izvajanje (ljubiteljske) kulture;
- v primerjavi z ostalimi primerljivimi občinami manjši odstotek mestnega proračuna namenjen kulturi;
- nacionalna neprepoznavnost večine kulturne produkcije;
- prenasičenost vsebin kulturne produkcije nižje kakovosti;
- ozek krog lokalnih kulturnih potrošnikov in slaba kulturna potrošnja mladih;
- staranje kulturnih producentov (povprečna starost);
- prevelika odvisnost kulturne produkcije od posameznikov;
- kulturna samozadostnost velikih zaposlovalcev (tudi njihovih zaposlenih);
- slaba medžanrska in medpanožna prepletenost kulturnih producentov;
- koncentracija kulturnih vsebin skoraj izključno na mestno jedro;
- časovno prekrivanje kulturnih dogodkov in vsebin;
- slaba nacionalna in mednarodna prepoznavnost Novega mesta;
- tedenska migracija študentov v univerzitetna mesta;
- težavno pridobivanje dovoljenj za čezmerno obremenjevanje okolja s hrupom za izvajanje dogodkov v mestnem jedru.

Priložnosti

- geostrateški položaj Novega mesta;
- vrhunska (ne)premična kulturna dediščina z evropsko pomembnimi arheološkimi najdbami;
- velik potencial poletnih festivalov;
- nadpovprečni standard in prihodki prebivalstva;
- nadpovprečno razvito gospodarstvo;
- prenovljeno mestno jedro, ki je po prenovi postalo visokokakovostno kulturno prizorišče;
- velik potencial gradu Grm in Narodnega doma kot visokokakovostnega kulturnega prizorišča oziroma infrastrukture;
- dolgoletna tvorna partnerstva s pobratenimi mesti.

Nevarnosti

- dolgotrajno prenavljanje in posodabljanje javne kulturne infrastrukture;
- zanemarjanje družbene vloge ter pomembnosti kulture za celostni razvoj prebivalcev in mesta;
- hiperprodukcija kulturnih vsebin nižje kakovosti;
- staranje kulturnih potrošnikov (povprečna starost) in apatija mladih;
- zmanjšanje števila kulturnih potrošnikov zaradi ekonomske krize ali drugih nepredvidljivih okoliščin;
- zmanjševanje števila kulturnih umetniških vsebin in ustvarjalcev zaradi povečanja tržnih zakonitosti v kulturno produkcijo;
- vse večja birokratizacija prijave kulturnih dogodkov in prireditev;
- neizdajanje soglasij za čezmerno obremenjevanje okolja s hrupom na območju mestnega jedra.

CILJI KULTURNE STRATEGIJE 2022–2030

Področje	CILJI
Javna infrastruktura na področju kulture	1. prenova Narodnega doma 2. razširitev in prenova dvorane ter odra v KC Janeza Trdine s posodobitvijo tehnične opreme 3. dokončanje Knjižnice Mirana Jarca 4. vzpostavitev arheološkega parka v Novem mestu 5. posodobitev galerijskega prostora in opreme v Jakčevem domu za potrebe klasičnih in sodobnih vizualnih umetnosti 6. obnova Kozinove zidanice 7. vzpostavitev infrastrukture za vaje glasbenih skupin
Profesionalna kultura	8. vzpostavitev temeljev za razvoj umetnostnega trga 9. Razvoj lastne glasbeno-gledališke in gledališke produkcije, nacionalnih in mednarodnih gostovanj 10. redne projekcije umetniške filmske produkcije 11. spodbujanje glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti ter ustvarjanje okolja za krepitev glasbenih festivalov 12. povečanje zanimanja za knjigo in prisotnosti knjige v mestu 13. večja izpostavljenost kulturnih vsebin v prostoru, konkurenčnost vloge pomembnih kulturnih vsebin, programov in projektov v medijskem prostoru
Ljubiteljska kultura	14. krepitev kapacitet društev, skupin in posameznikov za ljubiteljsko kulturo 15. ohranjanje izročila etničnih manjšin in drugih narodnih skupnosti skozi delovanje in podporo v društvih in skupinah
Kulturna dediščina	16. postavitve stalne razstave o Novem mestu 17. vzdrževanje kulturnih spomenikov in spominskih obeležij 18. obnova gradu Grm
Kulturno-umetnostna vzgoja	19. povečati število mladih, ki se udeležujejo kulturnih dogodkov v Novem mestu 20. zagotavljanje podpore umetniški produkciji mladih
Podporni kulturni programi	21. razvoj kulturno-turističnih produktov, ki temeljijo na zgodovini Novega mesta in kulturni produkciji različnih kulturno-umetniških zvrsti 22. vzpostavitev enotnega portala prireditvev 23. digitalizacija kulture na lokalni ravni

5 Strateški cilji in ukrepi za razvoj kulture in umetnosti

Cilji strategije na področju kulture so strukturiran po področjih:

- javna infrastruktura na področju kulture,
- profesionalna kultura,
- ljubiteljska kultura,
- kulturna dediščina,
- kulturno-umetnostna vzgoja,
- podporni kulturni programi.

5.1 Javna infrastruktura na področju kulture

V prihodnjih desetih letih so cilji, zastavljeni v Mestni občini Novo mesto, naravnani na doseganje vidnih premikov na področju zagotavljanja kakovosti infrastrukturnih pogojev za kulturno ustvarjanje kot tudi na ustvarjalnih področjih ljubiteljske in profesionalne kulture. Zato so izpostavljeni konkretni cilji s področja predvsem infrastrukturnih izboljšav, ki bodo pozitivno vplivale na obseg in dostopnost prostorov vsem, ki se želijo v naši občini ukvarjati s kulturnimi dejavnostmi. Dodatno javni okvir delovanja na področju kulture predstavljata še dve področji, ki predvsem predstavljata aktivnosti za vzgojo in informiranje potencialnih uporabnikov kulturnih storitev, tj. gledalcev, poslušalcev oz. obiskovalcev – tako domačih kot tistih, ki pridejo od drugod.

Cilji na področju javne kulturne infrastrukture	Čas izvedbe
1. prenova Narodnega doma,	do 2025
2. razširitev in prenova dvorane ter odra v KC Janeza Trdine s posodobitvijo tehnične opreme,	do 2028
3. dokončanje Knjižnice Mirana Jarca,	do 2026
4. vzpostavitev arheološkega parka v Novem mestu,	do 2030
5. posodobitev galerijskega prostora in opreme v Jakčevem domu za potrebe klasičnih in sodobnih vizualnih umetnosti,	do 2028
6. obnova Kozinove zidanice,	do 2026
7. vzpostavitev infrastrukture za vaje glasbenih skupin.	do 2026

5.1.1 Infrastrukturni pogoji za delovanje kulture in umetniških praks

Cilj 1: Prenova Narodnega doma

Ukrep: obnovitev objekta v celoti z ustrezno opremo ter opredeljenimi vsebinami.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2025

Pričakovani učinki:

- pridobitev novih kapacitet za manjše, intimnejše dogodke do 150 obiskovalcev,
- postavitev stalne razstave posvečene Leonu Štuklju,
- pridobitev novih prostorov za kulturo,
- razvijanje talentov in sposobnosti na vseh področjih kulture in umetniškega ustvarjanja,
- osmislitev že več desetletij propadajočega objekta v starem mestnem jedru,
- oživitev starega mestnega jedra in Glavnega trga,
- pridobitev dodatnega večnamenskega prireditvenega prostora v mestu z vso potrebno infrastrukturo, ki bo omogočal kakovostne produkcije,
- vzpostavitev podpornega okolja za nove kulturno-umetniške vsebine in razvoj obstoječih kulturnih producentov,
- vzpostavitev podpornega okolja za razvoj kulturnega turizma.

Nosilec: MONM, ZNM, DM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število organizacij s področja kulture, ki jim bo MONM zagotovila prostore v Narodnem domu	0	0	10
število realiziranih dogodkov za javnost	0	0	50

Cilj 2: Razširitev in prenova dvorane ter odra v KC Janeza Trdine s posodobitvijo tehnične opreme

Ukrepi:

- izdelava projektne naloge z oceno stroška,
- izdelava projekta,
- izvedba prenove dvorane in odra,
- izvedba produkcij Zavoda Novo mesto in drugih gostujočih producentov.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2028

Pričakovani učinki:

- urejen in prenovljen KC Janeza Trdine z odrom vpliva na večje povezovanje in mreženje producentov,
- predstavlja finančni prihranek pri organizaciji in izvedbi dogodkov,
- obnovljeni prostori KC Janeza Trdine prispevajo k dvigu kakovosti dogodkov, ki jih izvajajo nevladne in ljubiteljske organizacije,
- z reševanjem prostorske stiske kulturnih društev in mladih ustvarjalcev lahko pričakujemo večji delež sodelovanja mladih pri oblikovanju kulturne podobe mesta, razvijanje talentov in sposobnosti mladih na vseh področjih kulturne in umetniškega ustvarjanja,

- prenova objekta omogoča odstranjevanje ovir za senzorno in gibalno ovirane, kar omogoča večji obisk ranljivih skupin ter njihovo enakovredno vključevanje v kulturno produkcijo.

Nosilec: MONM, ZNM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število obiskovalcev	57.421	12.603	60.000
število zahtevnih in novih odrskih postavitev*	0	0	12
število odstranjenih ovir za gibalno in senzorialno ovirane obiskovalce	2**	0	2

Opomba: Št. obiskovalcev je povzeto po letnem poročilu Zavoda Novo mesto.

* balet, muzikal in opera z orkestrom, velika gledališka produkcija, filmska produkcija

** ovira za naglušne, ovira za dostop z invalidskim vozičkom

Cilj 3: Dokončanje Knjižnice Mirana Jarca

Ukrepi:

- dokončati obnovo z ureditvijo parkirnih mest za uporabnike v bližini knjižnice,
- prilagoditev prostorov knjižnice po načelu inkluzivnosti.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2026

Pričakovani učinki:

- urejena in prenovljena Knjižnica Mirana Jarca vpliva na večje povezovanje in mreženje producentov,
- predstavlja finančni prihranek pri organizaciji in izvedbi dogodkov ter finančni prihodek od oddajanja prostora knjižnične kavarne,
- obnovljeni prostori knjižnice prispevajo k dvigu kakovosti dogodkov, ki jih izvajajo nevladne in ljubiteljske organizacije,
- obnovljeni prostori omogočajo širitev obknjižničnih vsebin,
- prenova objekta omogoča odstranjevanje ovir za senzorno in gibalno ovirane, kar omogoča večji obisk ranljivih skupin ter njihovo enakovredno vključevanje v kulturno produkcijo.

Nosilec: MONM, KMJ

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število obiskovalcev	135.000	135.000	150.000

število dogodkov	200	200	220
število odstranjenih ovir za dostop senzorno in gibalno oviranih	0	0	3

Opomba: Št. obiskovalcev in dogodkov je povzeto po letnemu poročilu Knjižnice Mirana Jarca.

Cilj 4: Vzpostavitev arheološkega parka v Novem mestu

Ukrepi:

- ureditev arheološkega parka z informativno-prezentacijskim centrom,
- prikaz grobišča in prazgodovinskih stavb,
- razvoj arheološkega parka kot turističnega produkta,
- pritegniti javno-zasebno partnerstvo.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovana učinka:

- možnost razvoja kulturnega turizma na področju arheologije s pomočjo arheološkega parka,
- predstavitev dediščine domačim in tujim obiskovalcem.

Nosilec: MONM, zasebni investitor

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število novih delovnih mest na področju kulture	0	0	6
število obiskovalcev (domačih in tujih)	0	0	50.000

Cilj 5: Posodobitev galerijskega prostora in opreme v Jakčevem domu za potrebe klasičnih in sodobnih vizualnih umetnosti

Ukrepi:

- vzpostavitev infrastrukture in posodobitev obstoječe, ki bo zadostila nacionalnim standardom stroke varovanja in ohranjanja likovne dediščine,
- energetska sanacija celotnega Jakčevega doma (zamenjava oken in vrat zaradi preprečevanja vdora zunanjih vplivov vlage, toplote in mraza, ki uničujejo razstavljeni likovna dela in likovna dela v depoju),
- posodobitev osvetlitve s primernimi galerijskimi reflektorji,
- vzpostavitev celovitega sistema za vzdrževanje primerne zračne vlage v razstavnih prostorih in depoju,
- namestitev zatemnitvenih senčil za okna zaradi varovanja umetniških del pred sončno svetlobo.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2028

Pričakovani učinki:

- ustrezni pogoji za prezentacijo vizualne umetnosti,
- sodelovanje na mednarodnih projektih,
- produkcijo vizualne umetnosti mednarodnih ustvarjalcev približati večjemu številu obiskovalcev.

Nosilec: MONM, DM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število ustrezno opremljenih razstavnih in depojskih prostorov*	0	0	2
število programov in projektov,** ki svoje ustvarjanje predstavljajo širšemu krogu obiskovalcev	0	0	5 na leto od vzpostavitve prostora

* prostor, ki omogoča primerno osvetlitev in zadosti pogojem varovanja likovne umetnosti (Jakčev dom in Galerija Simulaker pogojem ustrežata le delno)

** projekti likovne umetnosti nacionalnega in mednarodnega pomena

Cilj 6: Obnova Kozinove zidanice

Ukrep: obnovitev objekta v celoti z ustrezno opremo ter opredeljenimi vsebinami.

Prioriteta: srednje visoka

Čas izvedbe: do 2026

Pričakovani učinki:

- pridobitev novih kapacitet za manjše, intimnejše dogodke do 50 obiskovalcev,
- pridobitev manjšega protokolarnega objekta z zgodbo in simbolnim pomenom skladatelja Marjana Kozine sredi Trške gore,
- osmislitev že več desetletij propadajočega objekta,
- pridobitev prostora za razvoj mednarodnih rezidenc s poudarkom na glasbi,
- vzpostavitev podpornega okolja za nove vsebine in razvoj obstoječih umetniških vsebin,
- vpliv na razvoj kulturnega turizma.

Nosilec: MONM, ZNM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število dogodkov	0	0	10 na leto od vzpostavitve prostora

Cilj 7: Vzpostavitev infrastrukture za vaje glasbenih skupin

Ukrep: zagotoviti in urediti prostore za vaje glasbenih skupin v obstoječih zakloniščih ali v drugih ustreznih prostorih.

Prioriteta: srednje visoka

Čas izvedbe: do 2026

Pričakovani učinki:

- novi urejeni vadbeni prostori za glasbene skupine,
- večji delež sodelovanja mladih pri oblikovanju kulturne podobe mesta,
- razvijanje talentov in sposobnosti mladih na vseh področjih kulture in umetniškega ustvarjanja,
- rešitev prostorske stiske delovanja mladih.

Nosilec: MONM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število urejenih vadbenih prostorov*	0	0	5
število skupin, ki uporablja vadbene prostore	8	8	12

Opomba: Št. prostorov, ki jih uporabljajo glasbene skupine v zakloniščih je v MONM trenutno 5

5.2 Profesionalna kultura

Znotraj področja profesionalne kulture obravnavamo vsa kulturno-umetniška področja, ki se z umetnostjo in kulturo ukvarjajo poklicno skozi organizirano obliko delovanja ali kot samostojni kulturni ustvarjalci. Opredeljeni so strateški cilji za naslednja področja:

- vizualne umetnosti,
- uprizoritvene umetnosti (gledališče in ples),
- film,
- glasbena umetnost,
- založništvo, knjiga in knjižnična dejavnost,
- mediji.

Cilji na področju profesionalne kulture	Čas izvedbe
1 vzpostavitev temeljev za razvoj umetnostnega trga,	do 2030

2	razvoj lastne glasbeno-gledališke in gledališke produkcije, nacionalnih in mednarodnih gostovanj,	do 2030
3	redne projekcije umetniške filmske produkcije,	do 2025
4	spodbujanje glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti ter ustvarjanje okolja za krepitev glasbenih festivalov,	do 2024
5	povečanje zanimanja za knjigo in prisotnosti knjige v mestu,	do 2030
6	večja izpostavljenost kulturnih vsebin v prostoru, konkurenčnost vloge pomembnih kulturnih vsebin, programov in projektov v medijskem prostoru.	do 2026

5.2.1 Vizualna umetnost

Cilj 1: Vzpostavitev temeljev za razvoj umetnostnega trga

Ukrepi:

- vzpostavitev galerijsko-prodajnega prostora, ki bo omogočal razvoj in prezentacijo sodobne vizualne umetnosti ter bo tržno naravnan,
- ureditev upravljanja galerijsko-prodajnega prostora.

Prioriteta: srednja

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- prepoznavnost slovenske in lokalne umetniške produkcije v javnosti,
- promocija sodobne umetnosti, večja prepoznavnost in razumevanje sodobnih umetniških praks.

Nosilci: Dolenjski muzej, Galerija Simulaker (Lokalpatriot), Zavod Novo mesto, DLUD

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2026
število vzpostavljenih prostorov	0	0	1
število projektov galerijskega prostora	0	0	5 na leto od vzpostavitve prostora

5.2.2 Uprizoritvena umetnost: gledališče in ples

Cilj 2: Razvoj lastne glasbeno-gledališke, gledališke in plesne produkcije, nacionalnih in mednarodnih gostovanj

Ukrepi:

- razvoj kadrovske zasedbe v smeri zagotavljanja pogojev za vodenje lastne produkcije,
- tehnična, prostorska in finančna podpora razvoju glasbeno-gledališke, gledališke in plesne produkcije v Novem mestu.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- vsakoletna izvedba lastnih umetniških produkcij,
- vpliv lastne produkcije na turistično ponudbo mesta,
- povečan obisk dogodkov zaradi lažje identifikacije javnosti z lokalnimi umetniki,
- večje zanimanje za študij na umetniških smereh s področja uprizoritvene umetnosti,
- povečanje števila gostovanj novomeških gledaliških produkcij,
- seznanjanje domačega občinstva s sodobnimi uprizoritvenimi praksami.

Nosilca: Anton Podbevšek Teater, Zavod Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik*	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število lastnih produkcij na sezono	5	5	6 na leto
število gostovanj lastnih produkcij na drugih lokacijah	13	11	15 na leto
število obiskovalcev predstav uprizoritvene umetnosti v lastni produkciji	18.000	37.300**	35.000

Opomba: podatki iz letnega poročila APT in Zavoda Novo mesto

* Kriteriji oz. kazalniki so združeni za oba produkcijska zavoda, APT in ZNM.

** skupaj s spletnimi ogledi zaradi covida

5.2.3 Film

Cilj 3: Redne projekcije umetniške filmske produkcije

Ukrep:

- zagotovitev ustrezne tehnične opreme in vključitev v slovensko Art kino mrežo,
- redne projekcije umetniške filmske produkcije.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2025

Pričakovani učinki:

- prispevek regijski razpršenosti ponudbe umetniškega filma v Sloveniji in zaposlitev bele lise, ki jo trenutno predstavlja Dolenjska,
- omogočanje ogleda umetniške filmske produkcije prebivalcem Novega mesta,
- vzgoja in izobraževanje publike o sodobni lokalni, nacionalni in mednarodni umetniški filmski produkciji,
- prispevek k oživljanju mestnega jedra s projekcijami na zunanjih prizoriščih.

Nosilci: Zavod Novo mesto, APT, Zavod Situla, Razvojni center Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik*	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
vklučitev Novega mesta med 27 slovenskih mest, ki so del Art kino mreže	0	0	1
število filmskih projekcij	8	3	10
število obiskovalcev	778	200	2.000

* podatki iz letnega poročila APT (2019 Festival LIFFE in Filmski teden Evrope; v 2020 samo projekcije Filmskega tedna Evrope)

5.2.4 Glasbena umetnost

Cilj 1: Spodbujanje glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti ter ustvarjanje okolja za krepitev glasbenih festivalov

Ukrepi:

- ohranjanje zdravega tekmovalnega okolja za pevske zборе vseh generacij, posebno višjih razredov osnovnošolcev in srednješolcev,
- kakovostna nadgradnja obstoječih glasbenih festivalov,
- izvedba in razvoj izobraževalnih programov in vsebin, ki vplivajo na razvoj glasbenih skupin in posameznikov.

Prioriteta: srednja

Čas izvedbe: do 2024

Pričakovani učinki:

- nastajanje novih kakovostnih vokalnih skupin in skupin drugih glasbenih zvrsti,
- napredek vokalnega razvoja skupin in posameznikov v celotni občini,
- nastanek in razvoj srednješolskega zborovskega ustvarjanja, nastanek novih zborovskih kompozicij,
- inovativni pristopi pri zasnovi glasbenih festivalov ali glasbenih delov festivalov,
- pojav novih mladih glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev posameznikov in skupin,
- produkcija nove novomeške glasbe.

Nosilci: Zavod Novo mesto, JSKD OI Novo mesto, Zavod Friderika I. Barage, Glasbena šola Marjana Kozine, Zavod INJA, Zavod LokalPatriot

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
skupno število obiskovalcev na festivalih v MONM	3076*	850*	3500
skupno število koncertnih dogodkov na festivalih v MONM	36**	7**	40

* podatki iz letnega poročila Zavoda Novo mesto za leto 2019 (Festivala Jazzinty in Sem glasba, sem mesto) in Zavoda Friderik I. Baraga (Sakralni abonma), za 2020 za Zavod Novo mesto (brez Festivala Sem glasba, sem mesto, ki je bil odpovedan) in Zavod Friderik I. Baraga (Sakralni abonma),

*** podatki iz letnega poročila Zavoda Novo mesto za leto 2019 (Festivala Jazzinty in Sem glasba, sem mesto) in Zavoda Friderik I. Baraga (Sakralni abonma), za 2020 za Zavod Novo mesto (Festival Jazzinty) in Zavod Friderik I. Baraga (Sakralni abonma)

5.2.5 Založništvo, knjiga in knjižnična dejavnost

Cilj 1: Povečanje zanimanja za knjigo in prisotnosti knjige v mestu

Ukrepi:

- do leta 2023 vzpostaviti projekt za spodbujanje družinske pismenosti,
- do leta 2024 vzpostaviti sistem podpore ustvarjalcem na področju knjige (avtorji, prevajalci),
- zagotoviti prisotnost vrhunskih avtorjev v mestu in njihovo interakcijo s publiko,
- vrhunskim tujim avtorjem zagotoviti krajše bivanje v obliki literarnih rezidenc,
- podpirati programe in projekte, ki na inovativen način popularizirajo knjigo in branje ter področje literature povezujejo tudi z drugimi umetniškimi področji,
- podpirati izvedbo literarnega festivala in izvedbo podelitve nacionalne literarne nagrade,
- podpirati regijsko sodelovanje in projekte s področja literature (npr. sodelovanje med knjižnicami, izdajanje revije *Rast*, vključevanje regije v festivalsko dogajanje),
- digitalizacija knjižničnih storitev ter optimizacija javne knjižnične mreže.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- povečanje števila obiskovalcev kakovostnih literarnih prireditev,
- prepoznavnost Novega mesta kot mesta naklonjenega literaturi,
- povečanje števila vrhunskih domačih literarnih ustvarjalcev.

Nosilci: Knjižnica Mirana Jarca, Založba Goga, OI JSKD Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število izvedenih mednarodnih projektov*	8	8	10
število obiskovalcev programov in projektov s področja literature*	14.000	7.000	18.500
število enot v mreži pametnih izposojevališč	0	1	8

* podatki za KMJ in Založbo Goga

5.2.6 Mediji

Cilj 1: Večja izpostavljenost kulturnih vsebin v prostoru, konkurenčnost vloge pomembnih kulturnih vsebin, programov in projektov v medijskem prostoru

Ukrepi:

- vsakoletni izbor inovativnih vsebin na podlagi načrtov javnih zavodov na področju kulture in prijav na javnih razpisih MO Novo mesto na področju kulture ter tematskih let MO Novo mesto,
- dogovor z akterji pred pričetkom projektov,
- projekti bodo pripravljeni skozi zgodbo in vanjo bo vključenih več akterjev (mreženje kulturnih ustvarjalcev in organizacij),
- umeščanje kulturnih vsebin v redne programe medijev,
- komuniciranje z mediji pred projektom, med njim in po njem.

Prioriteta: srednja

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki

- večja prisotnost kulturnih vsebin v medijih,
- večja prepoznavnost kulturnih projektov,
- večje število obiskovalcev na dogodkih.

Nosilci: MONM, vsi kulturni javni in zasebni zavodi in druge kulturne organizacije, mediji

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število medijskih kampanj za večje kulturne dogodke in projekte	12	10	15

*večje medijske kampanje: APT (Informans), Zavod Novo mesto (lastna produkcija, abonmajski in izvenabonmajski program, Festivala Jazzinty in Sem glasba, sem mesto), Dolenjski muzej (Novomeški likovni dnevi in muzejski program), Knjižnica Mirana Jarca (Novomeška pomlad), Založba Goga (Novomeški poletni večeri), Zavod INJA (Festival nove novomeške glasbe)

5.3 Ljubiteljska kultura

V okviru ljubiteljske kulture gre za sfero nepoklicnega ukvarjanja s kulturo, v okviru katerega nastajajo raznolike in verodostojne kulturne dobrine, ki s svojim ustvarjalnim nabojem in inovativnostjo v nemalo primerih celo presegajo raven amaterizma. Nekatera kulturna društva dosegajo tudi pomembne uspehe in opaznost v mednarodnem prostoru.

Cilj na področju ljubiteljske kulture	Čas izvedbe
1 krepitev kapacitet društev, skupin in posameznikov za ljubiteljsko kulturo.	do 2030

Cilj 1: Krepitev kapacitet društev, skupin in posameznikov za ljubiteljsko kulturo

Ukrepi:

- vzpostavitev rednega državnega/regijskega izobraževalnega programa v obliki Izobraževalnega centra JSKD, ustanovitev samostojne enote v NM,
- skrb za aktivno ustvarjalnost, razvoj ustvarjalnih kapacitet in strokovnih standardov ter širjenje in povezovanje različnih izobraževalnih, raziskovalnih, založniških in rezidenčnih programov znotraj Študijskega centra JSKD.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- ohranitev in povečanje števila aktivnih in kakovostnih kulturnih društev, skupin in posameznikov,
- število prireditvenih in izobraževalnih programov,
- število obiskovalcev in udeležencev.

Nosilec: OI JSKD Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število aktivnih kulturnih društev in skupin	30*	34*	35
število nacionalnih in mednarodnih priznanj in nagrad	2**	0**	4 na letni ravni

* število kakovostnih aktivnih kulturnih društev in skupin: podatki iz javnih razpisov MO Novo mesto za leti 2019 in 2020 (število prijavljenih kulturnih društev na razpisih)

**število nacionalnih in mednarodnih priznanj: podatki iz javnih razpisov MO Novo mesto za leti 2019 in 2020

5.4 Etnične manjšine in druge narodnostne skupine

Etnična manjšina je vsaka skupina državljanov, ki je po številčnosti dovolj reprezentativna, čeprav predstavlja manjšino na ozemlju države, ohranja svoje izročilo skozi jezik, kulturo, narodno ali etnično pripadnost, poreklo ali vero, po katerih se razlikuje od večine prebivalcev. Pripadniki te skupine se združujejo v organizacije (društva, zveze) in skupaj skrbijo za vzdrževanje svoje skupne identitete, vključujoč kulturo, tradicijo, jezik ali religijo.

Cilj na področju etničnih manjšin in drugih narodnostnih skupin	Čas izvedbe
1 ohranjanje izročila etničnih manjšin in drugih narodnih skupnosti skozi delovanje in podporo v društvih in skupinah.	do 2030

Cilj 1: Ohranjanje izročila etničnih manjšin in drugih narodnih skupnosti skozi delovanje in podporo v društvih in skupinah

Ukrep:

- podpora in svetovanje pri oblikovanju prireditvenih in drugih vsebin, s katerimi etnične manjšine in druge narodne skupnosti ohranjajo svoje kulturno izročilo.

Prioriteta: srednja

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- ohranitev aktivnih in kakovostnih kulturnih vsebin etničnih in drugih narodnih skupnosti,
- povečanje interesa posameznikov in mlajših generacij drugih etničnih manjšin in narodnih skupnosti za delovanje v društvih.

Nosilci: DRPD Novo mesto, kulturna društva etničnih manjšin

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število društev etničnih manjšin in narodnih skupnosti	5*	5*	5

* podatki iz javnih razpisov MONM: Romsko društvo Romano veseli, Srbsko kulturno društvo, Hrvaško kulturno združenje, KUD Sevdah in KUD Žumberak

5.5 Kulturna dediščina

Obsežno in pomembno področje kulturne dediščine vključuje varstvo, celostno ohranjanje, predstavljanje, promocijo in upravljanje kulturne dediščine. Varovanje in upravljanje izvajajo različne strokovne službe, ki sodijo na področja muzejske dejavnosti, dejavnosti varovanja kulturne dediščine, arhivske dejavnosti, del galerijske in del knjižnične dejavnosti, konservatorska in restavratorska dejavnost ter vse do kulturnega turizma, ki je vsaj v enaki meri kot gospodarska dejavnost tudi kulturna dejavnost.

Cilja na področju kulturne dediščine	Čas izvedbe
1 postavitev stalne razstave o Novem mestu,	do 2030
2 vzpostavitev sistema vzdrževanja kulturnih spomenikov in spominskih obeležij.	do 2030

Cilj 1: Postavitev stalne razstave o Novem mestu

Ukrepi:

- pridobitev lastništva Gradu Kamen (Neuhof),
- sprememba namembnosti v javno infrastrukturo na področju kulture za namen mestnega muzeja,
- ureditev prostora za postavitev stalne zgodovinske razstave Novega mesta.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- stalna razstava o Novem mestu bo prispevala k izobraževanju občanov in prinašala obiskovalcem vpogled v bogato novomeško zgodovino,
- vzpostavitev ustreznega občinskega protokolarnega prostora,
- vzpostavitev nove kulturno-informacijske točke Novega mesta,
- prispevek k razvoju kulturnega turizma.

Nosilca: Dolenjski muzej, MO Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
realizacija razstave	0	0	1

število obiskovalcev	0	0	5000 na leto
število protokolarnih dogodkov v prostorih novega razstavnega prizorišča	0	0	5 na leto

Cilj 2: Vzdrževanje kulturnih spomenikov in spominskih obeležij

Ukrepi:

- zagotavljanje sredstev za redno vzdrževanje kulturnih spomenikov in spominskih obeležij, ki so v lasti MONM,
- izvedbe vzdrževanja kulturnih spomenikov in spominskih obeležij,
- vzdrževanje kulturnih spomenikov in objektov, ki niso v lasti MONM ali države, na podlagi javnih razpisov.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- redno vzdrževanje zagotavlja daljšo življenjsko dobo kulturnih spomenikov in spominskih obeležij.

Nosilec: MONM

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
Število opravljenih obnovitev spomenikov (večji in bolj zahtevni posegi)	3*	4*	4

* število opravljenih obnovitev spomenikov, ki niso v lasti MONM (večji in zahtevnejši posegi): podatki iz javnih razpisov MONM

Cilj 3: Obnova gradu Grm

Ukrep:

- spodbujanje Ministrstva RS za kulturo kot lastnika, da obnovi Grad Grm.
- podpora MONM pri novogradnji arhiva v 1. fazi in obnovi gradu v 2. fazi v okviru svojih pristožnosti.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- umestitev državnih institucij in s tem tudi delovnih mest za kakovostno izvajanje javnih služb in storitev za občane,
- vzpostavitev varnih prostorov za obiskovalce obeh zavodov,

- boljši pogoji za delovanje najkakovostnejšega kulturnega prizorišča "na prostem" v Novem mestu,
- izvajanje številnih kulturnih programov v okviru kompleksa gradu Grm, ki so zanimivi za občane in turiste.

Nosilec: Ministrstvo za kulturo

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število dogodkov za širšo javnost	5*	15*	15
število obiskovalcev na dogodkih	1500**	2500**	2500

* podatki o št. dogodkov za širšo javnost povzeti po poročilih JZ in drugih organizacij na podlagi javnih razpisov MONM v letu 2019 (Festival LIFFE, Pop Up Winw Festival in Dolenjsko martinovanje) in v letu 2020 (Novomeški poletni večeri, Festival LIFFE in predvajanje osrednjega dogodka ob 100. obletnici Novomeške pomladi na velikem platnu Soareja: Nekaj dni v septembru 1920–2020, Novo mesto)

** število obiskovalcev; podatki iz javnih razpisov MONM

5.6 Kulturno-umetnostna vzgoja (KUV)

Kulturno-umetnostna vzgoja predstavlja temeljni korak v razvoju kulturno osveščenega posameznika in izrazito programsko usmeritev vseh nacionalnih in evropskih kulturnih smernic.

Cilja na področju kulturno umetnostne vzgoje	Čas izvedbe
1 povečati število mladih, ki se udeležujejo kulturnih dogodkov v Novem mestu,	do 2030
2 zagotavljanje podpore umetniški produkciji mladih.	do 2030

Cilj 1: Povečati število mladih, ki se udeležujejo kulturnih dogodkov v Novem mestu

Ukrepi:

- povezati vzgojno-izobraževalne organizacije in srednje šole z zavodi, ki delujejo na kulturnem področju v MONM predvsem v iskanju strategij, ki bi mlade navduševale za obiskovanje predstav in prireditev izven obveznih šolskih aktivnosti,
- uporaba enotnega koledarja kulturnih dogodkov v Novem mestu,
- uvedba oglasnih desk/panojev v šolah, namenjenih izključno kulturnim dogodkom,
- spodbujanje ogledov kulturnih prireditev z igrifikacijo.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030**Pričakovani učinki:**

- vzgajanje kultivirane publike med mladimi generacijami,
- poživitev kulturne scene v Novem mestu,
- dvig kulturne zavesti med mlado populacijo,
- stimulacija mladih ne le za obisk kulturne produkcije, temveč tudi za ustvarjanje in drugo participiranje na področju kulture,
- izboljšanje družbene klime v duhu sodelovanja, strpnosti in medgeneracijskega dialoga,
- prispevek k vzgoji razgledanih, kritično mislečih, razmišljujočih in empatičnih občanov in državljanov.

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število prodanih dijaških/študentskih vstopnic	20.000	10.000	25.000 letno

Nosilci: Zavod Novo mesto, Dolenjski muzej, Knjižnica Mirana Jarca, Anton Podbevšek Teater, OI JSKD Novo mesto ter osnovne in srednje šole

Cilj 2: Zagotavljanje podpore umetniški produkciji mladih**Ukrep:**

- podpora javnih zavodov pri umetniški produkciji mladih.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030**Pričakovani učinki:**

- boljša povezanost med obstoječimi izobraževalnimi smermi in lokalno kulturno-umetniško produkcijo,
- vključitev dijakov v lokalno kulturno-umetniško produkcijo (povečanje zanimanja za delovanje na tem področju).

Nosilci: Zavod Novo mesto, Dolenjski muzej, Knjižnica Mirana Jarca, Anton Podbevšek Teater, OI JSKD Novo mesto ter osnovne in srednje šole

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število realiziranih produkcij mladih v povezavi z javnimi zavodi	1	1	3

5.7 Podporni kulturni programi

V podporne kulturne programe uvrščamo naslednja področja:

- kulturni turizem,
- enotni portal prireditev,
- digitalizacija kulture.

Cilji na področju podpornih kulturnih programov	Čas izvedbe
1 razvoj kulturnega turizma skozi nove in inovativne kulturno-turistične produkte, ki temeljijo na zgodovini Novega mesta in kulturni produkciji različnih kulturno-umetniških zvrsti,	do 2030
2 vzpostavitev enotnega portala prireditev,	do 2030
3 digitalizacija kulture na lokalni ravni.	do 2030

5.7.1 Kulturni turizem

Cilj 1: Razvoj kulturnega turizma skozi nove in inovativne kulturno-turistične produkte, ki temeljijo na zgodovini Novega mesta in kulturni produkciji različnih kulturno-umetniških zvrsti

Ukrepi:

- navezava na arheološko dediščino Dolenjske, ki vključuje delavnice železnodobne obrti in rokodelstva, izdelava umetniških izdelkov, ki se navezujejo na obdobje cvetočega dolenjskega halštata, halštatske jedi v restavracijah,
- razvoj in upravljanje tematskih poti, ki se navezujejo na kulturno dediščino po principu "zgodbarjenja",
- vzpostavitev tematskega arheološkega parka na podlagi konzervatorskega načrta,
- vzpostavitev rezidenčno-glasbenega objekta (zidanica Marjana Kozine),
- povezovanje kulturne dediščine z »živo« kulture,
- izpostavljanje kulturnih vsebin v okviru turistične promocije Novega mesta,
- uvrstitev kulturnih vsebin v turistične pakete,
- spodbujanje povezovanja organizacij s področja kulture in turizma,
- članstvo in sodelovanje z Združenjem zgodovinskih mest Slovenije.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- večja prepoznavnost Novega mesta z okolico,
- večja izkoriščenost kulturnih potencialov v turistične namene,
- večje število obiskovalcev iz Slovenije in tujine,
- ekonomski učinki,

- vpeljevanje novih inovativnih metod trženja, promoviranja in ustvarjanja turističnih kulturnih produktov.

Nosilci: Zavod Novo mesto, TIC, RC Novo mesto ter izvajalci kulturnih vsebin (javni in zasebni zavodi, kulturna društva, druge kulturne in turistične organizacije)

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število kulturnih turističnih produktov	3*	1*	4
število tematskih poti	3**	3**	4

* kulturni dogodki s turističnim potencialom v letu 2019 (Praznik situl, Festivala Jazzinty in Sem glasba, sem mesto) in v letu 2020 (Praznik situl)

** tematske poti, ki so prepoznavne na širši regijski ravni: Slakova pot, Machova pot in Trdinova pot

5.7.2 Enotni portal prireditev

Cilj 1: Vzpostavitev enotnega portala prireditev

Ukrep:

- vzpostavitev in koordinacija enotnega portala kulturnih prireditev,
- vključitev čim večjega števila producentov v portal.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- učinkovitejša komunikacija med producenti,
- lažje načrtovanje dogodkov,
- boljši pregled nad prireditveno dejavnostjo v občini,
- učinkovitejše obveščanje zainteresirane javnosti,
- možnost nadgradnje dogodkov,
- preprečevanje organizacije dogodkov ob isti uri,
- možnost nadaljnjih nadgrajenij portala oz. dodajanje novih funkcij.

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število vključenih producentov	0	0	50
število uporabnikov oz. naročnikov	0	0	25.000

Nosilec: Zavod Novo mesto

5.7.3 Digitalizacija kulture

Cilj 1: Digitalizacija kulture na lokalni ravni

Ukrep:

- vključitev vseh javnih zavodov na področju kulture v projekt SITIMUM,
- digitalizacija kulturne dediščine,
- vključitev vseh javnih in zasebnih organizacij ter čim širši krog nevladnih organizacij na področju kulture v enotni portal kulturnih producentov ter prireditev v MONM.

Prioriteta: visoka

Čas izvedbe: do 2030

Pričakovani učinki:

- boljša tehnološka povezanost med kulturnimi inštitucijami in preglednost možnih storitev ter ugodnosti,
- boljša povezanost med različnimi družbenimi podsistemi (javni prevoz, kartice ugodnosti v različnih ustanovah, trajnostna naravnost, enostavnejše dostopanje do različnih storitev),
- večja povezanost in informiranost med producenti in širšo javnostjo,
- digitalizirana kulturna dediščina je lahko privlačnejša mladim ter je širše dostopna javnosti.

Nosilec: Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

Kazalniki:

Kriterij/kazalnik	2019	2020	Ciljna vrednost do leta 2030
število vzpostavljenih povezav med kulturnimi organizacijami znotraj projekta SITIMUM	0	0	4

5.8 Preverjanje realizacije

Oddelek za družbene dejavnosti bo enkrat letno, in sicer v prvi polovici leta izdelal poročilo o realizaciji posameznih ciljev in ukrepov.

Vsakokratno poročilo bo vsebovalo navedbo realizacije po kazalnikih za vsak ukrep posebej. Če bodo v obdobju, ki ga obravnava strategija, nastopile nove okoliščine ali pa se bo izkazalo, da so ustreznejši drugi kazalniki, lahko oddelek za družbene dejavnosti pripravi nove predloge ciljev, ukrepov oz. kazalnikov, ki jih posreduje mestnemu svetu v okviru letnega poročila. Vse spremembe ciljev ukrepov in kazalnikov morajo biti v skladu s splošnimi strateškimi cilji.

6 PRILOGA: ANALIZA STANJA DELOVANJA KULTURE V MESTNI OBČINI NOVO MESTO

6.1 Javna infrastruktura na področju kulture

Kratka predstavitev področja: javna infrastruktura na področju kulture

Nepremičnine, ki so v javni lasti in so namenjene kulturi, predstavljajo javno infrastrukturo na področju kulture. Sklep o tem, katere nepremičnine (in katera oprema) so namenjene kulturi, sprejme vlada na predlog Ministrstva za kulturo oziroma pristojni organ lokalne skupnosti. Nepremičnina, razglašena za javno infrastrukturo na področju kulture, se zaznamuje v zemljiški knjigi kot javna kulturna infrastruktura na predlog Ministrstva za kulturo oziroma pristojnega organa lokalne skupnosti. Ministrstvo za kulturo vodi evidenco nepremičnin, ki sestavljajo javno kulturno infrastrukturo.

V Mestni občini Novo mesto je s sklepom določena javna kulturna infrastruktura. Ta zajema objekte v upravljanju javnih zavodov, ki jih je ustanovila občina: Anton Podbevšek Teater, Kulturni center Janeza Trdine, kompleks Dolenjskega muzeja, kamor sodijo stavbe uprave, Križatijske Galerije, Ropasova hiša in Jakčev dom z muzejskimi vrtovi, Knjižnica Mirana Jarca ter Narodni dom in Kozinova zidanica, ki ju upravlja Mestna občina Novo mesto.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

V zadnjih petih letih so bili opravljeni manjši investicijski posegi v obnovo in vzdrževanje objektov ter opreme, ki so v lasti Mestne občine Novo mesto in so razglašeni za javno infrastrukturo na področju kulture. V Dolenjskem muzeju, ki upravlja s petimi objekti, so bila opravljena vzdrževalna dela na fasadi, strehi, v notranjih prostorih objektov; vhod v galerijo je opremljen z dvigalom za invalide. V Knjižnici Mirana Jarca in v Kulturnem centru Janeza Trdine so opravljena manjša vzdrževalna dela notranjih prostorov. Vzdrževalna dela so potekala tudi v Narodnem domu: obnova strehe in zaščitna ograja na fasadi.

Sofinanciranje obnov javne infrastrukture na področju kulture

V proračunu MONM je za investicijsko vzdrževanje kulturnih objektov na letni ravni namenjenih do 100.000 EUR.

6.1.1 Narodni dom

Stavba je zaščitena kot spomenik državnega pomena. Ima velik simbolni pomen za slovenstvo, ki se ga premalo zavedamo in ga prav Novomeščani premalo oglašujemo na nacionalni ravni. V 19. stoletju je v Novem mestu živelo nekaj izjemnih posameznikov, ki so se zavedali družbene situacije in uspeli združiti moči, ljudi in denar za doseganje sanj in želja v dobrobit slovenskega naroda.

Stavba Narodnega doma je bila zgrajena v historičnem jedru Novega mesta med letoma 1873 in 1885. Narodni dom je bil zgrajen kot središče kulturnega življenja Slovencev v času avstro-ogrske monarhije.

V času izgradnje je objekt predstavljal središče kulturnega življenja Slovencev: v stavbi je bila locirana čitalnica z dvema dvoranama, kasneje pa je Narodni dom odkupilo društvo Sokol, ga prenovilo in v njem uredilo sokolsko knjižnico. Med vojno so stavbo zasegli Italijani za potrebe svoje vojske. Po vojni, vse do leta 1954, pa je bila v lasti Društva za telesno vzgojo Partizan Ljubljana. Do leta 1977 je stavba služila kot kulturni dom za potrebe JLA, kasneje pa projektantskemu biroju oz. delovnim prostorom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Novo mesto. Od leta 1997 je stavba prazna, brez opredeljene vsebine.

V zadnjih desetih letih so na Narodnem domu opravljena nujna sanacijska dela (zaščita fasade z mrežo, popravilo strehe), financirana iz sredstev Mestne občine Novo mesto.

V letu 2020 je Mestna občina Novo mesto pristopila k izdelavi projektne dokumentacije DGD in PZI, novelirane projektne naloge s ciljem, da v letu 2022 pridobi gradbeno dovoljenje ter izvede razpis za pričetek obnove in pridobitev zunanjih virov sofinanciranja.

Obstoječa stavba Narodnega doma obsega pet etaž s cca 1.600 m² bruto površine. Stavba je delno podkletena. V pritličju je več manjših prostorov, v prvem nadstropju je dvovišinska dvorana, ki zavzema večino etaže 1. in 2. nadstropja, in manjša dvorana v južnem traktu, ki se ponovi tudi v drugem nadstropju. Podstrešje nima definirane uporabe.

Izdelana dokumentacija DGD upošteva naslednjo funkcionalno zasnovo:

KLET – Dva manjša prostora velikosti cca 100 m² se nameni za vaje glasbenih skupin, manjših koncertov (v navezavi s prostori v pritličju) ali servisne prostore.

PRITLIČJE – Predvidena sta nov glavni vhod v stavbo v novem atrijskem prizidku na dvoriščni strani stavbe ter navezava na prečno os stavbe, kjer je tudi obstoječi glavni vhod, ki bo namenjen občasni uporabi. Novi glavni vhod se uporablja za dogodke in kot dostop za vsakodnevne uporabnike. Glavni prostori, ki so usmerjeni na Sokolsko in Cvelbarjevo ulico, so večnamenski (galerija – razstavljeni prostor, knjigarna, prostor za izvedbo delavnic, možnost bara – pripravi se priključke). Na križišču vzdolžne in prečne osi stavbe je garderoba za dogodke. Ohrani se obstoječe glavno stopnišče in organizira nove sanitarije na obstoječem mestu (severno od stopnišča). V najtemnejšem delu pritličja je predvidena strojnica z možnostjo navezave na severno stranico stavbe, kjer je predviden nov servisni vhod.

PRVO NADSTROPJE – Obstoječa glavna dvorana bo namenjena za največ 100 obiskovalcev. Predvidena je večnamenska zasnova brez odra, ki omogoča izvedbo različnih odprtih dogodkov (koncert, gledališka ali plesna predstava, banket ali maturantski ples). V južnem traktu se ohrani t. i. mala, južna dvorana, ki se uporablja kot predprostor glavne dvorane ali v povezavi z njo. Severno od stopnišča so prostori za nastopajoče (sanitarije in garderobe).

DRUGO NADSTROPJE – Večino nadstropja zaseda dvovišinska dvorana. V južnem traktu se ponovi enak prostor kot v prvem nadstropju, ki bo v novem programu namenjen razstavi Leona Štuklja ali ateljejem za stalni najem oz. za izvedbo občasnih delavnic. Ohrani se balkon, ki se uporabi za dogodke ali kot razširitev razstavnega prostora. Severno od stopnišča so sanitarije (na istem mestu kot v ostalih etažah).

PODSTREŠJE – Predvidi se nova uporaba podstrešne etaže. Možna je uporaba v namen večjega razstavnega prostora za zbirko Leona Štuklja ali bivalnih ateljejev za gostujoče umetnike.

Vse nadzemne etaže povezuje obstoječe stopnišče, ki se ohrani. Vzpostavi se nova vertikalna komunikacija – dvigalo, ki na novo poveže vse etaže, razen kleti. Dvigalo je umeščeno v vogal med glavni in južni trakt stavbe. Za dostop do kleti se preuredi stopnišče na obstoječem mestu.

6.1.2 Kulturni center Janeza Trdine

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Stavba Kulturnega centra Janeza Trdine terja nenehna in vse večja vlaganja v obnovo in investicijsko vzdrževanje, saj se vsako leto odkrije dotrajane napeljave ali tehnično opremo. V letu 2015 so bila izvedena dela v skupni vrednosti 36.098 EUR. Mestna občina Novo mesto je prispevala 29,34 % sredstev, preostalo pa zavod iz naslova tržnega deleža. V letu 2015 je 70,66 % pridobljenih sredstev na trgu namenil izključno vlaganju v obnovo stavbe, naprav in opreme (skupaj 25.507 EUR), ki je zajemala popravilo strehe, popravilo klime, prenovu spletne strani ter vzdrževalna dela (nabava materiala za popravila in vzdrževanje, vzdrževanje računalnikov in programov, servis gorilnika in klimatskih naprav, čiščenje odtokov, preureditev pisarn, manjša popravila strojev in opreme).

V letih od 2016 do 2020 so bila opravljena naslednja dela:

- posodobitev programske opreme;
- preureditev steklenih depojev oz. vetrolova pri vseh vstopih v Kulturni center Janeza Trdine, da so primerni za skladiščenje določene opreme;

- preureditev notranjosti Kulturni center Janeza Trdine z nekaterimi predelavami in pregradami, s katerimi se je dodatno uredilo skladišče za občutljivo elektronsko opremo;
- sanacija parketa v Kocki oz. mali dvorani;
- izdelava scenske zavese s konstrukcijo za prehod igralcev na oder;
- iz varnostnih razlogov je bila zamenjana velika A-lestev;
- nabavljena in zamenjana je bila določena oprema za prireditve, kot so naglavni mikrofoni in podobno;
- izvedena so bila večja sanacijsko-vzdrževalna dela na klimatskih napravah;
- za potrebe prireditev in dogodkov smo nabavili 20 polnilnih akumulatorskih led reflektorjev.

6.1.3 Knjižnica Mirana Jarca

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Izgradnja knjižnice Mirana Jarca se je začela v letu 1996. Leta 2001 je bil dokončan prizidek knjižnici oziroma tako imenovana I. faza. Površina novogradnje znaša 3.102,41 m². Izgradnja prizidka, vključno z opremo in zunanjo ureditvijo je stala 1.363.819.078,64 SIT oz. 6.704.080,72 EUR. Izgradnjo je financirala tudi država. Sredstva, vložena v II. fazo obnove (obdobje od 2002 do 2014), znašajo 3.677.405,72 EUR. Za izvedbo gradbeno obrtniških in instalacijskih del sta izdelana popis del in ocena stroškov. Vrednost teh del je ocenjena na približno 1,5 milijona EUR.

S strani države je Mestna občina Novo mesto v tem obdobju prejela 685.375,00 EUR (leto 2006 in 2007). Skupaj je bilo do sedaj (obdobje od 1996 do 2014) porabljenih 10.381.486,44 EUR, s strani Ministrstva za kulturo pa smo prejeli 2.548.173,98 EUR. Za dokončanje gradbeno-obrtniških del (inštalacije, ometi, tlaki, finalna obdelava sten) objekta Rozmanova 26 in pripadajočega atrija bo po uvrstitvi v občinski načrt treba izvesti javni razpis. Ravno tako bo treba izvesti javni razpis za dobavo in montažo opreme.

V letu 2017 je bila urejena spominska soba Janeza Cesarja, katere ocenjena vrednost ureditve je znašala 23.000 EUR; Mestna občina Novo mesto je prispevala 10.000 EUR. V letu 2020 se je MONM skupaj s Knjižnico Mirana Jarca prijavila na razpis Ministrstva za kulturo in prejela sredstva za projekt 24-urna izposoja knjižnega gradiva, katerega namen je bil izboljšati dostopnost knjižne zbirke celotni knjižnični mreži osmih občin: Novo mesto, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Žužemberk. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto sledi razvojnemu trendom inovativnega koncepta pametnega mesta; z vključitvijo v projekt pa uvaja tudi knjižnično storitev, ki je novost v tem delu Evrope in predstavlja trajnostni razvoj knjižnice ter njenih storitev. Za ta investicijski projekt je MONM oz. KMJ prejela 38.200 EUR, vrednost projekta pa je bila ocenjena na 64.855,20 EUR.

6.1.4 Arheološki park Situla

Ideja o vzpostavitvi arheološkega parka na Marofu je stara skoraj 20 let in v tem času so se že zvrstili nekateri poskusi za pridobitev sredstev preko Razvojnega centra Novo mesto, saj brez finančnih vložkov iz evropskih skladov realizacija tega parka ne bo mogoča.

Novo mesto ima značilno urbano strukturo, ki služi kot zgled prilagojenosti gradnje izjemni naravni zgradbi, ki jo določata tok reke Krke in Marof, na katerem je bilo zasnovano prvo gradišče kot začetek Novega mesta. Danes je Marof prepoznavno arheološko območje, arheološka lokacija državnega pomena. Arheološka podoba Dolenjske (naslov stalne arheološke razstave Dolenjskega muzeja, junij 2008) s številnimi najdbami oz. predmeti od kamene do zgodnjega srednjega veka dokazuje, da sodi Dolenjska med arheološko najbogatejša halštatska najdišča v srednji Evropi (bojna oprema, bronasta čelada, redek bronast oklep, bronasto posodje, situle, nakit iz brona, jantarja in stekla, lončeno posodje). Arheološko območje Marof sestavljajo tri zgodovinsko povezane enote – Kapiteljska njiva, Mestne njive in Marof. To je arheološko najvišje vrednoten prostor, iz katerega izvirajo

pomembne arheološke najdbe. Arheološke raziskave se tu neprekinjeno odvijajo od osemdesetih let prejšnjega stoletja in se nadaljujejo. Prva načrtna izkopavanja so se začela že leta 1894. Kapiteljska njiva, kot osrednji del arheološkega najdišča Marof, je 1000 metrov oddaljena od starega mestnega središča Novega mesta, s katerim jo povezuje Kettejev drevored. Gre za eno najpomembnejših, še vedno ne povsem raziskanih arheoloških območij v širši regiji. Utrjeno prazgodovinsko gradišče Marof je bilo poseljeno vse od prvega tisočletja pred našim štetjem, o čemer pričajo številne najdbe.

Marof predstavlja prepoznavno mestno veduto in arheološko najdišče, zeleni otok v mestu, spoštovani prostor iz preteklosti, ki ga želimo ohraniti z dodajanjem vsebin, namenjenih prebivalcem Novega mesta, obiskovalcem in turistom, ki povprašujejo po lokalnih prepoznavnostih in doživetjih, raziskovalcem in šolajoči se mladini.

Namen projekta je:

- predstavitev pomena in izjemnosti enega najpomembnejših srednjeevropskih arheoloških najdišč v Novem mestu na Marofu;
- celostno ohranjanje arheološko pomembnega območja;
- predstavitev najbolj prepoznavnih arheoloških najdišč, ki uvrščajo Dolenjsko med najpomembnejše arheološke regije, z regijsko arheološko potjo;
- vzpostavitev interpretativnega in informacijskega centra za arheološko dediščino Novega mesta in regije;
- povečanje prepoznavnosti Novega mesta in regije s predstavitvijo bogate arheološke dediščine na inovativen način;
- izoblikovanje blagovne znamke in nove vizualne identitete Novega mesta s celovito grafično podobo (logotip, barvna paleta), sloganom (Novo mesto – mesto situl) in komunikacijskim jedrom v arheološkem parku Situla za potrebe večje prepoznavnosti in konkurenčnosti mesta in regije;
- ohranitev in ureditev mestnega parka (Kettejevega drevoreda in ostalih zelenih površin Marofa) v neposredni bližini starega mestnega jedra;
- ureditev urbane zelene rekreativne površine z izobraževalnimi, kulturnimi in zabavnimi vsebinami;
- razvoj kulturnega turizma, ki je v trendu razvoja globalnega turizma, ter dopolnilnih dejavnosti, ki so za upravljanje parka nujne (gostinska ponudba, trgovina z replikami in spominki itd.);
- interpretirati in rekonstruirati življenje na prostoru Dolenjske in Novega mesta v času najpomembnejših arheoloških najdb, v prvem tisočletju pred našim štetjem ter povečati poznavanje in zanimanje za dediščino sedanje in prihodnjih generacij;
- na najvišji točki Novega mesta na Marofu urediti panoramsko razgledno točko;
- povezati ponudbo arheološkega parka Situla z dediščino v neposredni bližini parka, v Novem mestu in regiji kot turistični destinaciji;
- vzpostaviti in interpretirati dolenjsko arheološko pot.

6.2 Profesionalna kultura

6.2.1 Vizualna in intermedijska umetnost

Kratka predstavitev področja

Javni interes na področju **vizualnih umetnosti** se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za izvedbo področij, ki spadajo v ta okvir: slikarstvo, risba, grafika, ilustracija, strip, kiparstvo, fotografija, video, prepleti naštetega v instalacijah in v (ambientalnih) prostorskih intervencijah ter arhitektura in oblikovanje. Podpora na področju vizualnih umetnosti je namenjena samostojnim in skupinskim umetniškim razstavnim programom in projektom, izvedenim tako

na območju Mestne občine Novo mesto kot tudi v širšem nacionalnem in mednarodnem prostoru.

Na področju **intermedijskih umetnosti** so zajeti projekti, ki sodijo v t. i. spletno ali postinternetno umetnost, navidezno oziroma mešano resničnost, multimedijske performanse, interaktivne inštalacije, multimedijske performanse, robotsko in kibernetško umetnost, raziskovalno medijsko umetnost in preplete vsega naštetega. Gre za projekte, ki skozi umetnostno prakso uporabljajo in predstavljajo procese, produkte in vplive sodobne tehnologije, znanosti in z njimi povezanih praks, pri čemer sodobno tehnologijo uporabljajo na reflektiven, ustvarjalen in raziskovalen način.

Dogajanje v zadnjih petih letih

V preteklih letih je bil javni interes na področju vizualnih in intermedijskih umetnosti izkazan skozi delovanja javnih zavodov, pa tudi prek sofinanciranja programskih in projektnih izvajalcev na podlagi javnih razpisov. V zadnjih petih letih smo na področju vizualnih umetnosti lahko obiskali nekaj odmevnih razstav, ki so jih organizirali Dolenjski muzej Novo mesto, LokalPatriot – Galerija Simulaker, Zavod Novo mesto, Društvo Fotopub in Društvo likovnih umetnikov Dolenjske. Galerija Simulaker, ki deluje v okviru LokalPatriota, se je profilirala v sodobni in intermedijski umetnosti. Organizirala je številne razstave mladih še neuveljavljenih umetnikov kot tudi tistih, ki se ukvarjajo s sodobno umetnostjo.

Dolenjski muzej je v okviru Novomeških likovnih dni gostil številne sodobne slovenske likovne ustvarjalce. V letu 2019 je pripravil pregledno razstavo ob 15. obletnici likovne kolonije v Novem mestu ter predstavil 105 likovnih del. V letu 2020 je bil odmeven projekt likovnih razstav, povezanih s 100. obletnico novomeške pomladi. V petih letih so se v razstavnih prostorih Jakčevega doma in Galerije Dolenjskega muzeja zvrstile odlične razstave ustvarjalcev B. Jakca, V. Lamuta in A. Perka ter fotografske razstave znanih dolenjskih in drugih slovenskih fotografov.

Društvo likovnih umetnikov Dolenjske je leta 2019 organiziralo 1. mednarodni bienale sodobne likovne umetnosti, ki je potekal na različnih lokacijah Novega mesta (Jakčev dom, Kocka, Knjižnica Mirana Jarca, Galerija Simulaker). Bienale je bil odmeven in zelo dobro obiskan. V letu 2021 je uspešno realiziran 2. mednarodni bienale sodobne likovne umetnosti, ki je gostil več kot 50 evropskih avtorjev.

Društvo Fotopub je v zadnjih petih letih spremenilo koncept in je v svoje festivalsko dogajanje vneslo eklekticizem različnih oblik vizualnih umetnosti ter se oddaljilo od fotografije, kar je bilo temeljno poslanstvo festivala Fotopub. Tako so v Novem mestu na različnih lokacijah, predvsem pa v praznih in zapuščenih prostorih, potekale različne razstave in performansi mladih avtorjev iz različnih evropskih držav, nekaj avtorjev pa je bilo tudi iz neevropskih dežel. LokalPatriot je v letu 2020 postal partner v mednarodnem projektu KonS, ki nagovarja predvsem mlado generacijo pri uporabi znanstvenih in tehnoloških dognanj znotraj umetniškega izražanja. Maja 2021 so gostitelji dogodkov v Novem mestu v okviru platforme za sodobno raziskovalno umetnost *konS* predstavili delovanje platforme ter področja s preseka znanosti in umetnosti, s katerimi se ukvarjajo partnerske organizacije konzorcija *konS*. Zaključek projekta bo leta 2022.

Organizacije in posamezniki s področja vizualnih in intermedijskih umetnosti

Z vizualnimi in intermedijskimi vsebinami se na profesionalni ravni bodisi kot programski organizatorji razstav ali kot ustvarjalci ukvarjajo javni (Dolenjski muzej) in zasebni zavodi (LokalPatriot), kulturna društva (Društvo likovnih umetnikov Dolenjske, Društvo za sodobno kulturo Fotopub) in nekaj samostojnih kulturnih ustvarjalcev (Nataša Mirtič, Janko Orač, Hamo Čavrk, Jože Kotar, Uroš Weinberger, Branko Suhy, Bojan Radovič, Boštjan Pucelj, Borut Peterlin). Galerija Kocka, ki deluje pod okriljem Zavoda Novo mesto, gosti tako profesionalne kot ljubiteljske slikarje. Za razstave profesionalnih in ljubiteljskih likovnih ustvarjalcev odstopi svoj atrij tudi Knjižnica Mirana Jarca.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja vizualnih in intermedijskih umetnosti v obdobju 2015–2020

Sredstva Mestne občine Novo mesto se razdeljujejo na podlagi javnih razpisov. Za nevladne organizacije (Društvo likovnih umetnikov in LokalPatriot) je MONM razpisala večletni programski razpis. Za samostojne kulturne ustvarjalce je razpisan enoletni projektni razpis v sklopu širšega vsebinskega razpisa za projekte na področju kulture. Javna zavoda (Dolenjski muzej in Zavod Novo mesto) sta sofinancirana v okviru rednega programa, katerega del je tudi razstavna dejavnost.

Na letni ravni je v zadnjih petih letih Dolenjski muzej za razstavni in obrazstavni program, ki zajema vizualno umetnost, prejel na letni ravni 18.000 EUR ter 6.000 EUR za Novomeške likovne dneve, v letu 2020 pa še dodatnih 20.000 EUR za razstavni program s katalogom ob 100. obletnici novomeške pomladi. Galerija Simulaker, ki jo vodi LokalPatriot, za razstavni program prejme na letni ravni v povprečju 4.000 EUR ter še 4.300 EUR za najem galerijskega prostora. Društvo likovnih umetnikov Dolenjske je na večletnem razpisu za 1. mednarodni likovni bienale sodobne umetnosti v Novem mestu prejelo 5.000 EUR. V letih, ko bienala ni, pa prejme 3.000 EUR. Društvo Fotopub je za izvedbo festivala Fotopub prejelo sredstva v višini 6.000 EUR. Samostojni kulturni ustvarjalci s področja vizualnih umetnosti v povprečju prejmejo 2.000 EUR za svoje samostojne projekte in gostovanja na individualnih ali skupinskih razstavah. Vsako leto se v prijavi povprečno pet profesionalnih likovnih ustvarjalcev, kar v povprečju pomeni, da jim Mestna občina Novo mesto skupaj nameni do 10.000 EUR.

6.2.2 Uprizoritvene umetnosti: gledališče in ples

Kratka predstavitev področja

Področje uprizoritvenih umetnosti, ki predstavlja javni interes, obsega naslednje zvrsti gledališča v širokem pomenu te besede: dramsko, glasbeno, lutkovno, plesno, eksperimentalno oziroma raziskovalno, ulično gledališče, vse vmesne oblike in vse mejne oblike gledaliških praks, ki črpajo iz preostalih področij ustvarjanja oziroma kreativno uporabljajo nove tehnologije. Javni interes na področju uprizoritvenih umetnosti se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za produkcijo in postprodukcijo najrazličnejših uprizoritvenih praks javnih zavodov, nevladnih organizacij s področja kulture in posameznikov.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

APT na letni ravni uprizori štiri premierne predstave s številnimi ponovitvami v lokalnem okolju ter na gostovanjih po Sloveniji in v tujini. V petletnem obdobju je APT gostoval v Cankarjevem domu Ljubljana, SLG Celju, Plesnem Teatru Ljubljana, Gledališču Koper – na Primorskem poletnem festivalu, v Lutkovnem gledališču Ljubljana, Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki, v Brestanici – Hostel Primož Kozmus, v Kulturnem domu Pliberk Slovenske prosvetne zveze Celovec, na Festivalu Ljubljana, festivalu Borštnikovo srečanje ter v tujini: na Korčuli, Mljetu in v Zagrebu (Hrvaška), v Celovcu (Avstrija), Blagoevgradu Bolgarija), Utrechtu (Nizozemska), Budvi in Cetinju (Črna Gora), Olomoucu (Češka), Kulturnem domu Pliberk (Avstrija, zamejstvo). Gostil je številna gledališča in plesne skupine: Plesni teater Ljubljana, SLG Celje, Gledališče Koper, SNG Nova Gorica, SNG Maribor, Slovensko prosvetno zvezo Celovec in Teater Šentjanž, zavod Emanat, zavoda Flota Ljubljana in Flota Murska Sobota, Bunker, Zavod 0.1, Gimnazijo Novo mesto itd. V okviru tematskega leta ob 100. obletnici novomeške pomladi je pripravil odmevno soarejo *Nekaj dni v septembru 1920–2020 Novo mesto* na novomeškem Kandijskem mostu z istočasnim predvajanjem v živo na gradu Grm, pred Knjižnico Mirana Jarca in Gimnazijo Novo mesto ter prek kanala YouTube, Facebooka in Televizije Novo mesto. Tako si je soarejo v živo ogledalo 31.795 gledalcev.

APT je v času razglasitve epidemije Covida-19 začel s snemanjem in predvajanjem branja pravljic in pripovedk v izvedbi igralca Pavla Ravnohriba za najmlajše in prvo triado osnovnošolcev ter za višje razrede osnovnošolcev, srednješolcev in za odrasle. V obdobju epidemije so do konca leta 2020 na svoji spletni strani ponudili ogled 27-ih gledaliških predstav

iz preteklih obdobij in zabeležili velik obisk. Na spletni strani APT-ja si je prek kanala YouTubenjihove vsebine ogledalo 20.949 gledalcev, kar predstavlja 1825 ur ogledov pripravljenih video vsebin. V času, ko so bila gledališča v Sloveniji zaprta, je APT pripravil tri premierne uprizoritve, ki so bile predvajane v živo prek kanala YouTube, prodaja vstopnic pa je potekala preko spletne platforme Tretji oder. To dokazuje odzivnost in hitro prilagoditev APT-ja novim razmeram, ki se oblikujejo v družbi pod vplivom epidemije covid-19. Kljub izrednim razmeram je APT edini med slovenskimi gledališči, ki je v celoti realiziral zastavljeni program in ga tudi presegel z dodatnim programom, pa tudi z gostovanji na Borštnikovem srečanju in na Korčuli.

Zavod Novo mesto je naslednik dediščine Kulturnega centra Janeza Trdine, ki je leta 2016 postal del večjega zavoda, saj pokriva poleg kulture tudi šport, turizem in mladino. Redni kulturno-umetniški program Zavoda Novo mesto prinaša visoko kakovostne vsebine ljubiteljem gledališča in glasbenega gledališča. V letih 2019 in 2020 sta nastala dva glasbeno-gledališka produkta, in sicer predstava za otroke *Čuk se je oženil... v Ameriko* in večja operna produkcija opere *Julija*, ki si ju je v Novem mestu ogledalo več kot 3000 gledalcev. Oba produkta sta izjemnega lokalnega pomena, saj poleg vsebine vključujeta tudi vrhunske lokalne umetnike, kot so Ana Čop, Irena Yebuah Tiran, Valerija Šoster idr. V okviru abonmajskega programa potekajo Grumov, Kozinov, Trdinov in Mojčin abonma, ki zajemajo gledališki, glasbeno-gledališki in otroški program.

V letih pred epidemijo virusa Covid-19 je Zavod Novo mesto v okviru abonmajskega programa predvajal več kot 40 predstav, ki si jih je ogledalo več kot 8000 gledalcev.

Organizacije in posamezniki s področja uprizoritvenih umetnosti

Anton Podbevšek Teater (APT) je od svoje ustanovitve leta 2005 zaznamoval prostor novomeške občine kot tudi nacionalni in mednarodni prostor s svojimi izvirnimi pristopi sodobnega, filozofskega, postdramskega gledališča. Od ustanovitve APT kot gledališka institucija odpira možnosti gledališke invencije novim avtorjem, generacijskim uprizoritvam diplomantov (in študentov) AGRFT-ja, ker pa gledališče (kot je zapisano v Odloku o ustanovitvi javnega zavoda kot tudi v Strateškem načrtu APT-ja) razume kot totalno gledališče, v njem kreirajo inscenacije, intervencije in soareje tudi plesalci, glasbeniki, performerji, internetni umetniki in drugi.

V sodelovanju s pedagoškimi institucijami, zlasti z Gimnazijo Novo mesto, gledališče gradi oblike percepcije gledaliških praks, izvaja tudi določeno pedagogiko, hkrati pa gimnazijcem omogoča izvedbo njihovih del (npr. inscenacijo Slodnjakovega Tujca leta 2020). Za Gimnazijo Novo mesto (in neobvezno za ostale srednje šole) je APT tudi za leto 2021 izdelal učni načrt gledališke vzgoje, ki vključuje predstavitev gledaliških postopkov in uprizoritev Bertolta Brechta, Antonina Artauda, Eugenia Barbe, Roberta Wilsona, Thomasa Ostermeierja, Eimuntasa Nekrošiusa in drugih.

Zavod Novo mesto v okviru raznoterih umetniških in kulturnih zvrsti ustvarja lastno produkcijo s poudarkom na glasbenem gledališču (opera in glasbeno-gledališki dogodki za otroke). Specializiran je za abonmajske in izvenabonmajske gledališke in glasbeno-gledališke predstave, ki zajemajo produkcijo slovenskih gledališč. Kot regijski javni zavod privabi številno publiko na kakovostne predstave, ki so vsa leta odlično obiskane. S kontinuiranim delovanjem se je v okviru abonmaja, ki se izvaja v Kulturnem centru Janeza Trdine, oblikovala odlična gledališka publika.

Zavod Friderika I. Barage je v letih 2016 in 2017 izvedel premierne uprizoritve dveh oper, *Pod svobodnim soncem* in *Deseti brat*, ter v letu 2018 postprodukcijo z gostovanji v Sloveniji in v Celovcu.

Poulično gledališče je našlo svoj domicil znotraj festivala Rudi Potepuški, ki ga vsako leto v poletnem času organizira **Založba Goga**. V dveh dneh se na novomeškem Glavnem trgu zvrstijo številne predstave za otroke in odrasle.

Sodobni ples je zastopan v okviru izobraževalnega sistema na osnovnošolski, srednješolski in tudi visokošolski ravni. Velik del izobraževanja in dela z mladimi izvajajo nevladne organizacije, društva in posamezniki s področja sodobnega plesa (Terpsihora D. C., ŠKD Plesni studio Novo mesto, ŠKD Plesni center Dolenjske). To je tudi prostor, kjer mladi dobijo možnost za prve projekte in nastope. V tej perspektivi bi bilo dobro idejo javne institucije za področje sodobnega plesa obuditi tudi na državni ravni, vse iniciative pa v konstruktivnem dialogu povezati z nevladnim sektorjem in samozaposlenimi.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja uprizoritvenih umetnosti

Javna zavoda (Anton Podbevšek Teater in Zavod Novo mesto) sta sofinancirana v okviru rednega programa. Drugih profesionalnih organizacij, ki bi se ukvarjale z gledališko ali plesno dejavnostjo v MO Novo mesto ni. Založba Goga organizira festival pouličnega gledališča, ki je sofinanciran s programskega razpisa v višini 10.000 EUR. Zavod Friderik I. Baraga je v treh letih prejel skupaj 11.900 EUR.

6.2.3 Film

Kratka predstavitev področja

V današnjem času film predstavlja pomemben segment kulturne produkcije, ki združuje vsa področja umetniškega ustvarjanja in intenzivno nagovarja raznolika ciljna občinstva vseh generacij. Področje združuje dejavnosti avdio-video produkcije, spremljanja in prikazovanja kakovostnih filmskih del z vsega sveta ter ohranjanje dediščine našega okolja. Področje filmske umetnosti s celovitim pristopom omogoča razvoj na vseh petih izpostavljenih segmentih: prikazovanje filmov, filmska vzgoja za vse generacije, filmska dediščina, filmska produkcija in filmski festivali.

Prikazovanje filmov v skupnosti povezuje ljudi in prinaša v mesto raznovrstne evropske vsebine. Lokalni kinematografi združujejo skupnost, krepijo lokalno kulturno življenje in igrajo pomembno vlogo za dvig socialne vključenosti. Zagotavljajo izobraževalne možnosti in prispevajo k lokalnemu gospodarstvu, saj dolgoročno prispevajo k urbanemu razvoju mesta.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Do razglasitve epidemije in ukrepov za preprečevanje širjenja virusa so na področju filma delovali Cineplex Novo mesto s ponudbo komercialnih vsebin, APT z občasno ponudbo filmov s festivala LIFFE ter Filmski teden Evrope in Zavod Novo mesto z okrnjeno vsebino.

Kontinuirana kakovostna in nekomercialna filmska ponudba je od leta 2006 do neke mere zamrla. Še posebej kritično je upad takšne ponudbe vplival na razvoj filmsko-vzgojnih aktivnosti oz. ponudbo kulturno-umetnostnih filmskih vsebin, ki je medtem začela po Sloveniji rasti, v našem okolju pa je ponudba praktično povsem zamrla. Občani so bili nekaj kakovostnega programa lahko deležni zadnja leta ob festivalu LIFFE, ko je APT v sodelovanju z Regijskim centrom Novo mesto občanom na ogled ponudil nekaj filmov (je pa šlo vsakokrat za manjši, okrnjen program festivala, predvajalo se je le nekaj filmov v krajšem časovnem obdobju). Ta ponudba je pri obiskovalcih naletela na zanimanje in precejšen odziv, gotovo pa je umanjala komponenta kontinuiranosti.

Vsekakor bo pandemična kriza zahtevala nove instrumente interakcije in posledično nove poslovne modele. Nujno je, da v naše mesto prinesemo najboljše evropske avdiovizualne in kulturne vsebine (tako celovečerni, glasbeni, animirani, dokumentarni in kinotečni film kot tudi kratke formate in inovativne vsebine, kot je npr. prenos opere iz tujine na filmska platna) s privabljanjem ciljnega občinstva. Tovrstni cilji ne bodo doseženi brez ureditve ustrezne filmske infrastrukture, primerne za predvajanje kakovostnih filmskih vsebin.

Organizacije in posamezniki s področja filma

Filmska ponudba v Mestni občini Novo mesto se izvaja na različnih ravneh z različno ponudbo, kakovostna in izbrana (oz. kurirana, kot se to opredeljuje v filmskem jeziku) pa občasno in s prekinitvami. Predhodnik Zavoda Novo mesto (ZNM), Kulturni center Janeza

Trdine (KCJT), je na lokaciji Doma kulture (DK) nekdanj izvajal redno filmsko dejavnost, ki pa je ugasnila s prihodom Cineplexxa in predajo lokacije DK-ja novoustanovljenemu Anton Podbevšek Teatru (APT) leta 2006.

Novo mesto se ponaša s Prešernovim nagrajencem za življenjsko delo, režiserjem Filipom Robarjem Dorinom. Je prejemnik številnih nacionalnih in mednarodnih priznanj, saj je režiral igrano-dokumentarne filme o znanih osebnostih (portret Marjana Kozine, Bogdana Borčiča, Bogdana Osolnika, Tomažu Šalamunu, Lojzetu Lebiču, Danetu Zajcu, Jožetu Snoju, Milanu Jesihu itn.), celovečerne filme o novomeški pomladi (Novomeška pomlad, Veter v mreži) ter številne druge z zgodovinsko in socialno tematiko. Znani novomeški filmski režiserji mlajše generacije so tudi Klemen Dvornik, Žiga Virč, Nejc Gazvoda. Po letu 2015 je v novomeški občini filmsko ustvarjanje ugasnilo.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja filma

V zadnjih letih MO Novo mesto ni sofinancirala filmske dejavnosti, saj ni bil prijavljen noben projekt. Pred leti, v času ustvarjanja Filipa Robarja Dorina, je deloval Studio Vrtinec, ki je prijavljal celovečerne dokumentarno-igrane filme (enega na leto) do leta 2010. V letu 2015, ob 650. obletnici ustanovitve Novega mesta, je v produkciji Studia Vrtinec nastal tudi kratek 12-minutni dokumentarni film o ustanovitvi Novega mesta in pridobitvi mestnih pravic.

6.2.4 Glasbene umetnosti

Kratka predstavitev področja

Javni interes na področju glasbenih umetnosti se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za izvedbo kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije na področju praks javnih zavodov, nevladnih organizacij s področja kulture in posameznikov. Področje glasbenih umetnosti vključuje vse zvrsti, prakse in vsebine, ki jih družijo raziskovanje zvoka in glasbeno ustvarjanje, komorna in orkestralna glasba, etno glasba, zborovsko petje in tudi vsi sodobni načini glasbenega izražanja, ki so se uveljavili v 20. stoletju (jazz, rock, elektronska glasba, prosta improvizacija, zvočna instalacija, eksperimentalna glasba, hip hop, rap, kantavtorstvo, audio-vizualni performans ipd.).

Dogajanje v obdobju 2015–2020

V zadnjih petih letih so se na podlagi izjemne glasbene tradicije novomeškega prostora enakovredno razvijale različne glasbene zvrsti od klasične glasbe do mladih glasbenih skupin. Nadaljevali so se že utečeni glasbeni dogodki in festivali: Festival Jazzinty, glasbeni cikel LokalPatriota, letni koncerti Novomeškega simfoničnega orkestra, ki je leta 2020 obeležil 30 let svojega obstoja, koncerti Pihalnega orkestra Krka, ki je leta 2017 obeležil 60 let od svojega nastanka, ter nastopi Mestne godbe Novo mesto, katere nastanek sega v leto 1828. Nastali so tudi novi festivali in prireditve, odmevni tudi na nacionalni ravni. Od leta 2015 poteka festival Sem glasba, sem mesto, od leta 2020 Festival nove novomeške glasbe. Zavod Novo mesto je nadgradil in obogatil glasbene vsebine in abonmaje. Od leta 2016 poteka abonma Muzika Eklektika, ki zajema različne sodobne glasbene zvrsti (šanson, kantavtorska glasba) in glasbo sveta.

Organizacije in posamezniki s področja glasbene umetnosti

Novo mesto se imenuje tudi mesto glasbe, saj je dediščina glasbenega ustvarjanja izredno bogata in se kaže med drugim tudi skozi ustvarjanje skladateljev, kot sta bila Ignacij Hladnik in Hugolin Sattner. V 20. stoletju so se porodile številne nove glasbene zvrsti, ki so svoj pečat pustile tudi na novomeških skladateljih in glasbenikih. Zagotovo izstopa delo Marjana Kozine, kasneje tudi Marijana Doviča in Igorja Lumperta, glasbenih skupin Rudolfovo in Drevored, danes Dan D, Društvo mrtvih pesnikov, Tretji kanu in številne še nastajajoče mlade glasbene skupine. Kot osrednja izobraževalna ustanova izstopa Glasbena šola Marjana Kozine, ki izobražuje mlade na nižji glasbeni šoli ter mlade spodbuja k muziciranju znotraj Novomeškega simfoničnega orkestra. Prav tako so številni mladi aktivni v Pihalnem orkestru Krka in Mestni

godbi Novo mesto. Uspešno ustvarjajo številne zasedbe: Mešani pevski zbor Pomlad, Mešani pevski zbor Krka, vokalna skupina Mezzo in manjše, komorne zasedbe kot je npr. godalni kvartet Corcoras.

Na profesionalni ravni, tj. na ravni Zavoda Novo mesto, nastajajo glasbeno-scenska dela, ki smo jih umestili med uprizoritvene umetnosti. V njihovi produkciji potekata festivala Sem glasba, sem mesto in Jazzinty z glasbenimi delavnicami. Zavod Novo mesto prav tako izvaja abonmajske glasbene vsebine, kjer gostijo različne glasbene zvrsti uveljavljenih glasbenikov, komornih skupin in orkestrov. Na letni ravni se zvrsti več kot 40 koncertnih dogodkov, ki jih obišče več kot 8000 obiskovalcev.

Zavod Friderika I. Baraga ustvarja kakovostno glasbeno produkcijo in je v preteklih letih v njihovi produkciji izvedenih nekaj opernih del. Od leta 2019 organizirajo kakovosten sakralni abonma z odličnimi vokalnimi, orkestralnimi in instrumentalnimi zasedbami. V času covida-19 (2020 in 2021) je bil program realiziran v okrnjeni obliki.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja glasbene umetnosti

Javna zavoda (Zavod Novo mesto in Glasbena šola Marjana Kozine – Novomeški simfonični orkester) sta sofinancirana v okviru rednega programa. Poleg dveh javnih zavodov pa se z glasbeno dejavnostjo v MO Novo mesto profesionalno ukvarja tudi Zavod Friderik I. Baraga.

Za nevladne organizacije, samostojne kulturne ustvarjalce in zasebne zavode MO Novo mesto razdeljuje sredstva na podlagi javnih razpisov. Z glasbeno umetnostjo se profesionalno ukvarjajo Zavod Friderik I. Baraga, Glasbena šola Lipičnik, Igor Lumpert, Anja Pavlin, Zavod produkcijska hiša Inja music in Društvo mrtvih pesnikov, ki skupaj prejmejo okrog 10.000 EUR.

6.2.5 Založništvo, knjige in knjižnična dejavnost

Kratka predstavitev področja

Knjiga je temelj javnega interesa vsake kulturne politike. S promoviranjem **založniške dejavnosti** za izdajo kakovostnih literarnih in humanističnih del, učinkovitimi modeli podpore knjigi in s sodobnimi strokovnimi pristopi s področja bralnih motivacij poudarjamo pomen bralne kulture. Branje in bralna pismenost sta ključna dejavnika za duhovni razvoj posameznika, njegove ustvarjalnosti in znanja.

Knjižnična dejavnost se izvaja kot javna služba, katere izvajanje je v javnem interesu in zajema:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva;
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij;
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov;
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev;
- sodelovanje pri medknjižnični izposoji in posredovanju informacij;
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov;
- informacijsko opismenjevanje;
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik;
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe je MO Novo mesto leta 1946 ustanovila Knjižnico Mirana Jarca.

Na področju založništva in izdajanja kakovostnih knjig je Založba Goga izdajatelj, prepoznaven na nacionalni ravni. Z različnimi programskimi vsebinami (Novomeški poletni večeri, literarni večeri, promocije na knjižnih sejmih) skrbi tako za promocijo leposlovne slovenske literature kot tudi za kakovostne prevodne izdaje. Uredniška politika je po izboru pisateljev in knjižnih vsebin, ki jih Založba Goga izdaja, na visoki ravni. V veliko podporo je tudi delovanje Knjigarne Goga z izbrano literaturo različnih znanstvenih in založniških hiš.

Od leta 2020 je MO Novo mesto razglašena za *branju prijazno občino*.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Knjižnica Mirana Jarca v lokalnem okolju uresničuje svojo kulturno, informacijsko, izobraževalno in družbeno vlogo ter s tem aktivno sooblikuje kakovost življenja prebivalcev, pa tudi kakovost slovenskega knjižničnega sistema. Kot osrednja območna knjižnica je v zadnjih letih uvedla mnoge kakovostne storitve (nakup novega bibliobusa v letu 2016, vlaganja v informacijsko tehnološko opremo) in predstavila številne dobre prakse na področju novih tehnologij in sodobnih storitev v digitalnem okolju (pametna omara za 24-urno izposajo), ob tem pa usklajevala tudi domoznansko dejavnost na območni ravni (otvoritev spominskih sob ustanovitelju Bogu Komelju, igralcu Ivanu Cesarju, digitalizacija gradiva). S skrbno nabavo gradiva je oblikovala obsežno, pestro in aktualno knjižnično zbirko za prebivalce in prebivalke Mestne občine Novo mesto in širšega območja. Skrbno je razvijala in izvajala programe za lažje vključevanje v družbo za ciljne skupine uporabnikov (osebe s posebnimi potrebami, slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, invalide na vozičkih, paraplegike in tetraplegike, za različne etnične skupnosti, imigrante). Posebno pozornost namenja otrokom, mladim med 15. in 20. letom starosti ter starejšim. Ves čas odlično sodeluje z različnimi organizacijami, jim nudi prostor in strokovno podporo. Na ta način je knjižnica postala viden prostor in center družabnega, kulturnega in izobraževalnega dogajanja, ki nudi številne lastne vsebine ter vsebine drugih organizatorjev.

Založba Goga je v zadnjih petih letih izdala številne uspešne knjižne izdaje. Nekatere med njimi so bile v kratkem času razprodane in so doživele ponatis, kar se na področju založništva ne dogaja pogosto. Med izdanimi pesniškimi zbirkami je bila odmevna trilogija Borisa A. Novaka, prav v času, ko je dobil Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Odmevna so tudi dela Tadeja Goloba, med katerimi je po treh knjigah RTV SLO posnela TV-nadaljevanko (*Jezero, Leninov park in Dolina rož*). Prav tako so izšla zbrana dela Srečka Kosovela, ki jih je v dveh obsežnih knjigah uredil Miklavž Komelj. Številne izdane knjige so bile uspešnice, avtorsko in vsebinsko skrbno izbrane. Avtorji so bili predstavljeni na literarnih večerih v Ljubljani in Novem mestu. Založba Goga prav tako izvaja festival Novo mesto short s poudarkom na kratkih proznih delih. Na festivalu se vsako leto izberejo trije najboljši avtorji kratkih zgodb, katerim se podeli nagrada. Od leta 2014 je Založba Goga tudi začasni izdajatelj revije *Rast*, ki pokriva kulturno, umetniško in humanistično področje z izdajo tematskih številk revije.

K promociji knjige na mednarodni ravni prispeva tudi Društvo bibliotekarjev Dolenjske in Bele krajine, ki sodeluje s Slovenci na Dunaju ter osrednjo knjižnico za Slovence na Hrvaškem v Karlovcu. Tako s slovenskimi organizacijami na Dunaju poteka sodelovanje od leta 2016, s Karlovcem pa že več kot 20 let.

Spodbujanje branja in pisanja na lokalni in nacionalni ravni z literarnimi natečaji razvijata tudi Območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine. Vsako leto razpisujejo tematske natečaje, katerih vodilo je misel posameznega znanega literata, ki v določenem letu obeležuje obletnico rojstva ali smrti (tematski razpisi so se vezali npr. na misli Dragotina Ketteja, Slavka Gruma, Antona Podbevška idr.).

Projekt Rastoča knjiga avtorja dr. Janeza Gabrijelčiča se razvija v okrilju Knjižnice Mirana Jarca, pa tudi v številnih osnovnih šolah in Gimnaziji Novo mesto.

Organizacije in posamezniki s področja knjige in knjižnične dejavnosti

Na področju knjižnične dejavnosti deluje Knjižnica Mirana Jarca, javni zavod, ki ga je ustanovila Mestna občina Novo mesto. Ustanovitev novomeške knjižnice sega v leto 1946.

Založba Goga že več kot 20 let uspešno razvija založniški program ter prireditveni program, ki je povezan z branjem in predstavitvami kakovostnih leposlovnih del.

Za promocijo bralne kulture in knjig skrbijo posamezna društva, v katerih delujejo profesionalci (slavisti, komparativisti, bibliotekarji), in sicer Društvo knjižničarjev Dolenjske in Bele krajine,

Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine, JSKD, OI Novo mesto ter KUD Krka, ki že več kot 40 let organizira Dolenjski knjižni sejem.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja knjige in knjižnične dejavnosti

Na področju knjižnične dejavnosti je večinski sofinancer Mestna občina Novo mesto, ki zagotavlja sredstva za plače, materialne stroške, nakup knjig in program na letni ravni v povprečju okrog enega milijona evrov.

Založba Goga na letni ravni za vse programe (Novomeški poletni večeri, založniški program, izdajanje revije *Rast*, najem prostorov za Knjigarno Goga, projekt Novo mesto short) prejme okrog 90.000 EUR.

Društvo knjižničarjev Dolenjske in Bele krajine ter Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine na letni ravni prejmeta okrog 3.000 EUR.

6.2.6 Mediji

Kratka predstavitev področja

Mestna občina Novo mesto skozi javni razpis za medijske projekte vzpostavlja partnerska razmerja z lokalnimi in regionalnimi mediji ter podpira njihovo delovanje na področju verodostojnega poročanja o dogajanju v lokalni skupnosti. Občanom na ta način zagotavlja pravico do informiranja in dostopnost do informacij, kulturni sferi pa omogoča medijske najave in refleksije kulturno-umetniških produkcij in postprodukcij. Zavodi in druge organizacije javnost obveščajo prek svojih in občinskih spletnih strani, skozi nudenje ostalih e-storitev ter na način ciljnega delovanja lokalne skupnosti prek družbenih omrežij, lokalnega glasila in drugih promocijskih dejavnosti.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

V zadnjih petih letih MO Novo mesto razpisuje sredstva na medijske projekte. Na razpisih so izpostavljene naslednje vsebine, ki jih pokrivajo lokalni in regionalni mediji:

- dogodki v mestnem jedru, predvsem na novomeškem Glavnem trgu (predstavitev mestnega jedra kot pomembnega družbenega stičišča ter doprinos k oživljanju mestnega jedra);
- navezovanje vsebin na področja, opredeljena v *Strategiji razvoja občine do leta 2030*: usmeritev občine v stalni razvoj na vseh področjih in uvajanje novih tehnologij tako v gospodarstvu in okoljskih izzivih kot tudi na področju družbenih dejavnosti;
- vključevanje tematskih let v medijsko poročanje;
- usmerjenost v razvoj kakovostnega, zdravega, varnega in čistega bivalnega okolja, urejene infrastrukture, dostopnosti storitev (zdravstvena oskrba, varstvo otrok, šole, uradi), možnosti za rekreacijo in druge priložnostne aktivnosti ter turizem v povezavi z arheološko, kulturno in naravno dediščino;
- predstavitev, spremljanje in objavljane aktivnosti ter dogodkov, ki potekajo v Mestni občini Novo mesto.

Že več kot 30 let redno izhaja revija *Rast*, časopis za kulturo, umetnost, humanistiko in družbena vprašanja. Na letni ravni izidejo do štiri številke. Od leta 2015 izhaja lokalno glasilo *Novo mesto*, ki izhaja štirikrat letno.

Organizacije in posamezniki s področja medijev

Razpis je namenjen tiskanim medijem, radijskim, televizijskim programom in elektronskim publikacijam. Vsa leta se na razpis prijavljajo Radio Krka, Sraka International, Radio Pro 1, Dolenjski list, Novi medij in Televizija Novo mesto.

Izdajatelj lokalnega glasila *Novo mesto* je MO Novo mesto, kot tudi revije *Rast*, katere začasni izdajatelj je na podlagi javnega poziva Založba Goga.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja medijev

Na letni ravni je za medijski razpis namenjenih 56.000 EUR, za lokalno glasilo 20.000 EUR in za revijo *Rast* 25.600 EUR. Mestna občina Novo mesto zagotavlja sredstva za promocijo kulturnih dogodkov, za različne objave in tematske članke o Mestni občini Novo mesto s področja kulture, turistične promocije, družbenih dejavnosti, tehnoloških in investicijskih vlaganj.

Ambicija Mestne občine Novo mesto je, da bi krovno informiranje o kulturni ponudbi zagotovili bolj celovito skozi objavo mesečnega koledarja prireditev (Zavod Novo mesto), ki bi ga okrepili z refleksijo in esejistiko. Želja je, da bi vsak nosilec posamezne dejavnosti informiral svojo strokovno javnost in prepoznavne ciljne skupine, da bi služba mestnega marketinga (ko bo oblikovana) in Zavod Novo mesto nudila celovito PR in oglaševalsko podporo izbranim kulturnim programom in produktom, ki presegajo lokalno raven.

Z usklajenim sodelovanjem producentov javnih kulturnih programov in mestnega marketinga bi tako podpirali lokalno, regionalno, nacionalno in mednarodno medijsko obveščanje o ponudbi novomeških kulturnih dogodkov, promovirali pomembnost kulturnih dobrin in vrednot, izvajali strokovne najave in refleksije prireditev ter vzgajali javnost za kritično, razmišljujočo in aktivno občinstvo.

6.3 Ljubiteljska kultura

Kratka predstavitev področja

Področja ljubiteljske kulture ni mogoče več razumeti ali pojasnjevati kot »ljudsko umetnost«, ki v mnogih občinah celo prevzema del nalog javne službe, hkrati pa učinkovito dopolnjuje ponudbo kulturnih storitev javne službe in poklicnega nevladnega sektorja. Ljubiteljska kulturna dejavnost je bila za številne vrhunske umetnike vstopna točka v svet umetniškega izražanja, saj so na ta način pridobili prve informacije in izkušnje s področja umetniškega izražanja. Ljubiteljska kulturna dejavnost tako približuje umetniško ustvarjanje in poustvarjanje najširšemu krogu občanov in občanov vseh generacij in predstavlja pomemben temelj razvoja ustvarjalnosti in senzibilnosti za sprejemanje kulturnih dobrin.

V ljubiteljski kulturi se najbolj vidno udeležata vloga in pomen kulture kot veziva skupnosti, kar pride do izraza zlasti v lokalnih skupnostih, kjer ta integrativna vloga pripada številnim kulturnim društvom. Ta so za nas še kako pomembna, saj je za Slovence že vsaj dve stoletji značilno, da smo organizirani v številna kulturna društva (trenutno jih v Sloveniji deluje več kot 5.000), v katerih se še vedno veliko (skoraj 110 tisoč) prebivalcev Slovenije ukvarja s kulturo. Ti podatki pričajo o tem, kolikšen pomen ima možnost ukvarjanja z ljubiteljsko kulturo za številne posameznike, ki se niso in se morda iz različnih razlogov ne morejo odločiti za poklicno ukvarjanje s kulturo, pa kljub temu pomembno prispevajo k skupnostni kulturi.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Na področju ljubiteljske kulture je JSKD, OI Novo mesto, začel razvijati nekaj novih projektov, ki so v tem času postali prepoznavni na regionalni ravni (bienalni likovni natečaji za osnovne šole, ki so tematiko ob 650. obletnici Novega mesta združili pod naslovom Mestna veduta, leta 2017 pa je tema bila kulturna dediščina z naslovom Detalj) in mednarodni projekt Lepljenka. Na delavnicah različnih umetniških zvrsti, namenjenih različnim starostnim skupinam, so beležili izjemno udeležbo otrok, mladih in odraslih.

Ljubiteljska društva, predvsem Pihalni orkester Krka, MePZ Pomlad, ŠKD Plesni studio Novo mesto in Klub novomeških mažoret so beležili odlične rezultate na nacionalnih in mednarodnih tekmovanjih orkestralne glasbe, zborovskega petja, sodobnih tekmovalnih plesov in mažoretstva. Mladinsko društvo Goga je uprizorilo nekaj zelo dobrih predstav (muzikal *In obrneš novo stran*), mnogih tudi na temo maturitetnih literarnih del (*Zaprta vrata*, *Alamut*, *Tujec*). Kulturno društvo Severina Šalija je v sodelovanju s SAZU-jem in drugimi partnerji izdalo veliko monografijo o Milčku Komelju v dveh delih, ki je bila predstavljena v APT-ju, ter

monografijo o Severinu Šaliju. Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine je v zbirki Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine izdalo otroško knjigo Vere Albreht *Kam bi šel, kam bi šel*, zbirko pravljic Ilke Vašte in povest Ivana Tavčarja *Otok in Struga*. Ter vsako leto tudi zbornik s poezijo in prozo udeležencev literarnih natečajev (*Drzni iskalci skrivnosti, Ujeti trenutki, Hodil sem po zemlji naši ...*). Zelo odmevni so bili dogodki Folklornega društva Kres, ki je leta 2015 obeleževalo 40. obletnico društva ter vsakoletne tematske produkcije. Odmevni so bili tudi koncerti Pihalnega orkestra Krka ob 60. obletnici delovanja (2017), MePZ-ja Pomlad ob 25. obletnici delovanja pevskega zbora (2017), KUD-a Žumberak ob 30. obletnici (2017), KUD-a Mestna godba Novo mesto ob 190. obletnici delovanja (2018), MePZ-ja Revoz ob 40. obletnici delovanja (2018) in Novomeškega simfoničnega orkestra ob 30. obletnici delovanja (2020).

Organizacije in posamezniki s področja ljubiteljske kulture

Uspešno spodbujanje in organiziranost področja ljubiteljske kulture država omogoča z delovanjem Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD). V okviru ljubiteljske kulture gre za sfero nepoklicnega ukvarjanja s kulturo in v manjši, čeprav še pomembni meri amaterskega entuziazma, nastajajo kakovostne, raznolike in verodostojne kulturne dobrine, ki s svojim ustvarjalnim nabojem in inovativnostjo v nemalo primerih celo presegajo raven kulturnih dobrin, ki nastajajo v okviru poklicne kulture, ter dosegajo tudi pomembne uspehe in opaznost v mednarodnem prostoru. Novomeška izpostava JSKD-ja je ena najaktivnejših na ravni države in se v življenje lokalne skupnosti vključuje z inovativnimi projekti (mednarodni projekt Lepljenka), kakovostnimi delavnicami na vseh področjih (izstopajo likovne delavnice z najdaljšo tradicijo v Sloveniji) ter rednim programom na lokalni in regijski ravni. Večkrat se je novomeška izpostava izkazala tudi z odličnega organizatorja državnih in mednarodnih srečanj. Aktivno se povezuje z vsemi kulturnimi producenti v novomeški občini in širše.

V MO Novo mesto delujejo številna ljubiteljska in stanovska kulturna društva. Na razpise se jih vsako leto prijavi okrog trideset, ki delujejo eni bolj, drugi manj aktivno. Izstopajoči po kakovosti, nacionalnih in mednarodnih priznanjih so: Pihalni orkester Krka, Mešani pevski zbor Pomlad, Folklorno društvo Kres, ŠKD Plesni studio Novo mesto, Društvo likovnih umetnikov Dolenjske. Zelo uspešni so tudi Klub novomeških mažoret, KUD Mestna godba Novo mesto, Terpsihora D. C., Likovno društvo Mavrica, Društvo Skulpte, Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine ter Kulturno društvo Severina Šalija. Kulturna društva pokrivajo različna kulturno-umetniška področja (zborovsko petje, orkestralna glasba, ples; literarna, likovna, knjižničarska in restavratorska dejavnost). Med njimi so tudi društva etničnih manjšin, ki so zelo aktivna pri ohranjanju kulture svojega naroda in njenim predstavitvam novomeški publiki. Med njimi so Srbsko kulturno društvo, KUD Žumberak, Hrvaško kulturno združenje, KUD Sevdah in romsko društvo Romano veseli. Povezovalni člen med različnimi narodi, kulturami in migrantsko kulturo je Društvo za razvijanje prostovoljnega dela, ki je specializirano za delo na vključenosti etničnih manjšin in ranljivih skupin v delovanje lokalne skupnosti.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja ljubiteljske kulture

MO Novo mesto za redno delo kulturnih društev na letni ravni nameni 70.000 EUR, enoletnim projektom pa v povprečju nameni dodatnih 30.000 EUR za projekte na področju kulture, dogodke in prireditve ter mednarodno sodelovanje.

JSKD, OI Novo mesto, iz proračuna MO Novo mesto na letni ravni prejme 10.000 EUR za program in 9.000 EUR za materialne stroške, ki so namenjeni pokrivanju stroškov, nastalih pri uporabi vadbениh prostorov v KC Janeza Trdine.

6.4 Etnične manjšine in druge narodne skupnosti

Kratka predstavitev področja

Narodna manjšina je vsaka skupina državljanov, ki je po številčnosti dovolj reprezentativna, čeprav predstavlja manjšino na ozemlju države, pripada pa skupini prebivalcev, ki je v

dolgotrajni in trdni vezi z ozemljem države, vendar se v jeziku, kulturi, narodni ali etnični pripadnosti, poreklu ali veri razlikuje od večine prebivalcev. Pripadniki teh skupin skrbijo za vzdrževanje svoje izvirne identitete skozi kulturo, tradicijo, jezik ali religijo. Od leta 2006 je uradno registrirana Zveza zvez kulturnih društev konstitutivnih narodov in narodnosti razpadle SFRJ v Sloveniji, neformalno predstavništvo Albancev, Bošnjakov, Črnogorcev, Hrvatov, Makedoncev in Srbov, živečih v Sloveniji, ki imajo slovensko državljanstvo. Na območju Mestne občine Novo mesto poleg zgoraj naštetih pripadnikov drugih narodov živi tudi uradno priznana etnična manjšina Romov.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

V letih od 2015 do 2020 so društva organizirala posamezne dogodke (koncerte, folklorne nastope, literarne večere, gledališke predstave), izdajala glasila, predstavljala kulinariko svojih držav ter izdelke ročnih obrti. Posamezna društva organizirajo jezikovne tečaje. Dogodek, ki združuje različne kulture in narodnostne ter etnične skupine v Mestni občini Novo mesto, je Teden kultur v izvedbi DRPD-ja. Skozi vse leto pa se društva predstavljajo v Knjižnici Mirana Jarca. Dogodke organizira Zavod Boter v sodelovanju z DRPD-jem. V okviru programskih vsebin se predstavljajo literati, glasbeniki, folkloristi, ljubiteljska gledališča, živa knjižnica, kulinarika in druge posebnosti etničnih in narodnostnih skupin, ki živijo v MO Novo mesto. Izjemen uspeh je doživelo društvo Arabeska z nastopom romskih otrok na mednarodnem festivalu v Makedoniji, kjer so bili zmagovalci tekmovanja, njihova mentorica pa je bila povabljen v ZDA, kjer je predstavila delo z Romi v MONM.

Organizacije s področja delovanja etničnih manjšin in druge narodne skupine

V Mestni občini Novo mesto aktivno delujejo KUD Žumberak, ki je najstarejše društvo med delujočimi društvi narodnostnih skupnosti, z dolgoletnim delovanjem pa mu sledi Hrvaško kulturno združenje. Srbsko kulturno društvo je najaktivnejše in najštevilčnejše ter je ciljno usmerjeno k pomlajevanju članstva. Na tem področju delujeta tudi KUD Sevdah in romsko društvo Romano veseli; strokovno pomoč ter aktivno delo z njimi izvajata Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (DRPD) in Zavod Boter. Obe organizaciji skrbita tudi za tisti del narodnostnih skupin, ki ne delujejo v okviru formalno ustanovljenih društev (Makedonci, Albanci, Kitajci, Črnogorci idr.). Aktivno je tudi društvo Arabeska, ki deluje na področju plesne dejavnosti in izvaja plesne delavnice z romskimi otroci.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja delovanja etničnih manjšin in drugih narodnih skupin

Oba programa potekata v sodelovanju z različnimi društvi, ki delujejo v Mestni občini Novo mesto in v Sloveniji. Na podlagi javnega razpisa Za redno delo kulturnih društev Mestna občina Novo mesto nameni med 1000 do 1500 EUR, za Teden kultur in predstavitev večkulturnosti pa okoli 6000 EUR.

6.5 Kulturna dediščina

Kratka predstavitev področja

Področje je tako kot slovenski jezik prepoznavno in priznано kot nadvse pomembno za ohranjanje nacionalne identitete in kakovosti življenja ter eden pomembnih dejavnikov trajnostnega razvoja Slovenije. Vse to omogoča spoznavanje in istovetenje s kulturno dediščino kot nosilko izročila oz. kolektivnega spomina. Zato si to področje zasluži večjo skrb in pozornost, pa tudi večjo promocijo in predstavljanje v mednarodnem okolju. Javni interes varstva materialne in nematerialne kulturne dediščine obsega zagotavljanje njenega celostnega ohranjanja, prezentacije, raziskovanja in promocije. Bogastvo premične in nepremične kulturne dediščine občine ima potencial, ki bi ga bilo potrebno v večji meri vključevati v programe kulturne vzgoje in kulturnega turizma.

Kulturna dediščina se deli na materialno, premično in nepremično ter nesnovno dediščino. Zakon o varstvu kulturne dediščine določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom, da se omogoči celostno ohranjanje dediščine.

Javna korist varstva dediščine obsega:

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje;
- ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo;
- omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom;
- predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah;
- vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje;
- celostno ohranjanje dediščine;
- spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij;
- sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

V Mestni občini Novo mesto je realiziran največji projekt v zgodovini občine: prenova mestnega jedra oz. Glavnega trga s popolno zaporo za promet. Poseg je bil zahteven in velik tako s stališča arheološke stroke kot tudi z arhitekturnega, urbanističnega in infrastrukturnega področja (vsi vodi in inštalacije: kanalizacije, vodovoda, elektrike, optičnih kablov, potopnih stebričkov idr.). Prenova se je začela leta 2017, otvoritev Glavnega trga je bila maja 2019, v letu 2022 se zaključujejo dela na Rozmanovi in v zalednih ulicah mestnega jedra.

V letu 2015, ko je Novo mesto praznovalo 650 let od ustanovitve mesta, je Dolenjski muzej pripravil pregledno razstavo vseh zgodovinskih obdobj Novega mesta, vključno z monografijo, ki je zajela vsa obdobja razvoja mesta. To je spremljala tudi razstava Srednjeveške pečnice Novega mesta, na kateri so bile predstavljene pečnice, izkopane v času prenove in arheoloških izkopavanj na območju okrog Narodnega doma in Brega.

Leta 2016 je Dolenjski muzej s pregledno razstavo in katalogom obeležil 30 let arheološkega izkopavanja na Kapiteljski njivi, enem največjih najdišč iz halštatskega obdobja v srednji Evropi. Novo mesto z okolico je na arheološkem zemljevidu med najbolj prepoznavnimi centri halštatske kulture v svetovnem merilu, z največ najdenih situl na svetu. Zaradi tega in povezovanja kulturne dediščine s kulturnim turizmom od leta 2017 poteka enodnevni dogodek, poimenovan Praznik situl, ki v Novo mesto vsako leto privabi številne obiskovalce. V letu 2017 je bilo odmevno Jantarno leto, ki je postreglo s številnimi razstavami, predavanji in delavnicami, ki so v Novo mesto poleg lokalne publike pritegnile obiskovalce iz širše Slovenije in sosednjih dežel. Zelo dobra oglaševalska aktivnost po vsej državi in širše je privabila veliko število obiskovalcev. Tako je Dolenjski muzej v tem letu beležil rekordni obisk in prihodek iz prodanih vstopnic, jantarnega nakita, udeležb na delavnicah za otroke in odrasle.

Leta 2019 je Dolenjski muzej izdal obsežno publikacijo, v kateri so zajeta vsa pomembna dognanja ter izkopani artefakti na Kapiteljski njivi. Publikacija predstavlja izjemen prispevek k arheološki stroki.

Odmevne pa so bile tudi razstave s področja etnologije, umetnostne zgodovine in novejšje zgodovine, ki jih je obiskalo veliko število ljudi.

Organizacije s področja kulturne dediščine

V Mestni občini Novo mesto delujejo Dolenjski muzej Novo mesto, katerega ustanoviteljica je občina, ter dva javna zavoda, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Novo mesto, in Zavod za varstvo kulturne dediščine, Območna izpostava Novo mesto (ZVKD, OI Novo mesto), katerih ustanovitelj je Ministrstvo za kulturo.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja kulturne dediščine

Dolenjski muzej Novo mesto je v večjem deležu sofinanciran s strani države (v letu 2020 v višini 76,91 %), delno iz proračuna MO Novo mesto (v letu 2020 v višini 19,92 %) ter delno iz lastnih sredstev (v letu 2020 v višini 3,17 %). Na letni ravni MO Novo mesto prispeva sredstva za materialne in programske stroške, izkopavanja na Kapiteljski njivi ter za štiri zaposlene, kar znaša okrog 200.000 EUR. ZVKD, OE Novo mesto, in Zgodovinski arhiv Ljubljana, Novo mesto, sta v celoti financirana iz proračuna Ministrstva za kulturo. Zgodovinskemu arhivu Ljubljana, Novo mesto, Mestna občina Novo mesto vsako leto nameni tudi izjemna sredstva v višini 1.500 EUR, in sicer za projekt Kronist Novega mesta.

6.6 Kulturno-umetnostna vzgoja (KUV)

Kratka predstavitev področja

Na podlagi večletne tradicije in razvoja kulturno-umetnostne vzgoje v Mestni občini Novo mesto področju namenimo posebno pozornost in ga nadgrajujemo, ciljno usmerjamo in razširjamo na vse generacije. Izboljšujemo dostopnost javnih kulturnih vsebin, s tem pa vključujemo otroke in mlade, ki jih sicer ne dosegamo. Kulturna vzgoja, ki poteka v okviru javnih zavodov na podlagi dobro premišljenih vsebin za otroke in mladino, poteka na vseh kulturnih in umetniških področjih. Vanj se vključuje večina vzgojno-izobraževalnih ustanov iz Mestne občine Novo mesto in širše regije. S tesnejšim sodelovanjem med kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter drugimi organizacijami vplivamo na razvoj senzibilnega, kritičnega in kulturno osveščenega občinstva vseh generacij.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Mestna občina Novo mesto oz. njeni javni zavodi so že vrsto let med uspešnejšimi in vodilnimi slovenskimi kraji glede na število udeležencev na kulturnih dogodkih, predvsem med otroki in mladimi. Javni zavodi si prizadevajo, da bi se vzpostavil trajnostni in celovit program, ki bi v projektih kulturne vzgoje povezoval vse akterje in krepil različna področja umetniškega ustvarjanja skozi vse leto ter jih tako približeval vsem generacijam. Kultura, šolstvo in druge področne organizacije lahko z usklajenim delovanjem še uspešneje motivirajo ustvarjanje in razvijajo senzibilnost najširšega kroga uporabnikov kulturnih dobrin.

Vrtci, osnovne in srednje šole so zvesti obiskovalci KC Janeza Trdine, kjer potekajo izbrane kulturno-umetniške vsebine za različne generacije otrok in mladih. Na letni ravni Zavod Novo mesto v okviru KUV beleži okrog 20.000 vrtčevskih otrok, učencev in dijakov. V zadnjih letih je Zavod Novo mesto vpeljal tudi abonma, namenjen družinam. Od leta 2015 pa organizira posvet Po jutru se dan pozna, ki zajema različne strokovne vsebine za mentorje v šolah in drugih kulturnih institucijah, ki se ukvarjajo s KUV. Posvet je namenjen mentorjem, pedagogom idr. strokovnjakom iz vse Slovenije.

Knjižnica Mirana Jarca s pravilničnimi uricami za najmlajše ter s projekti, npr. s Knjižne POPslastice, knjižnično-muzejski MEGA kviz, Rastem s knjigo, pritegne številne mlade z zanimivimi vsebinami, ki spodbujajo branje in bralno kulturo na interaktiven in sodoben način. Dolenjski muzej izvaja številne tematske delavnice, povezane z aktualnimi razstavami, ki potekajo v muzeju. Namenjene so različnim generacijam. Otroci in mladi skozi delavnice spoznavajo kulturno in etnološko dediščino, arheologijo, novejšo zgodovino in likovno ustvarjanje.

APT beleži veliko število vrtčevskih otrok, katerim namenjajo program branja pravljic s Pavletom Ravnohribom. Z novomeško gimnazijo aktivno sodelujejo pri ustvarjanju gimnazijskih predstav, gimnazijce pa nagovarja tudi s predstavami in informansi Anton Podbevšek Teatra.

JSKD, OI Novo mesto, pripravlja kakovostne delavnice s področja likovnega, literarnega, filmskega, gledališkega in plesnega ustvarjanja. Delavnice so odlično obiskane s strani otrok in mladih.

Organizacije in posamezniki s področja kulturno-umetnostne vzgoje

Najdaljšo, tudi najuspešnejšo tradicijo **kulturno-umetnostne vzgoje** ima Kulturni center Janeza Trdine oz. sedanji Zavod Novo mesto. Zavod Novo mesto ponuja pester izbor aktualnih kulturnih dogodkov, primernih za različne starostne skupine. Obisk je statistično gledano med najvišjimi v slovenskem merilu. Tako zavod vsako leto organizira vsebine, ki so tudi žanrsko raznolike (lutkovne, dramske, operne, glasbene, filmske predstave in žanrsko mešane predstave). Ponudbo pogosto obogatijo oz. nadgradijo z novitetami. Pred leti so ji dodali koncertne delavnice in ustvarjalnice; glasbeno predstavo in opero, katerih producent je Zavod Novo mesto; filmski program in pogovore s filmsko pedagoginjo po ogledu filma. V letu 2020 se je število ogledov filmskih predstav v primerjavi s preteklimi leti podvojilo.

V Kulturni center Janeza Trdine vsako leto prihajajo otroci in mladi iz mestnih šol, šol nekdanje občine Novo mesto ter otroci iz sosednjih in bolj oddaljenih občin; tudi iz krajev, ki so od Novega mesta oddaljeni petdeset in več kilometrov. Letno sodeluje s približno štiridesetimi vrtci in šolami iz trinajstih občin.

Prav tako uspešno kulturno-umetnostno vzgojo izvajajo Knjižnica Mirana Jarca, Dolenjski muzej, Anton Podbevšek Teater in JSKD, OI Novo mesto.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja kulturno-umetnostne vzgoje (KUV)

Mestna občina Novo mesto sredstva kulturno-umetnostni vzgoji namenja v okviru programskega sofinanciranja javnega zavoda. Znesek sofinanciranja KUV, posveta Po jutru se dan pozna in kulturno-umetnostnega abonmaja za družine pri Zavodu Novo mesto v povprečju znaša okrog 10.000 EUR na letni ravni.

6.7 Podporni kulturni programi

6.7.1 Kulturni turizem

Kratka predstavitev področja

Kulturni turizem predstavlja programe na presečišču kulture in turizma, ki so zaradi kakovostne in programske definirane kulturne ponudbe zmožni aktivirati turistične potencialne posameznega območja. Številni domači in tuji festivali dokazujejo, da je za njihovo uspešnost pomembnejša natančna programska profiliranost od velikosti mesta.

Dogajanje v obdobju 2015–2020

Kulturni turizem v Mestni občini Novo mesto je še v povojih in se je več ali manj razvijal stihijno. V zadnjih petih letih se je okrepilo sodelovanje z Združenjem zgodovinskih mest Slovenije, ki razvija koncept kulturnega turizma za svoje članice, katerega del je tudi Mestna občina Novo mesto. Združenje smiselno, na podlagi lastno izdelanega turističnega akcijskega načrta, sodelovanja s STO, Ministrstvom za kulturo in Ministrstvom za gospodarstvo, razvija nacionalne in mednarodne produkte starih mest s poudarkom na njihovih zgodovinskih in kulturno-umetniških potencialih. V letu Evropske kulturne dediščine (2018) se je MO Novo mesto predstavila tudi v Bruslju pred EU parlamentom: z nastopom Big Banda Glasbene šole Marjana Kozine in triom Ane Čop. MO Novo mesto je gostila tudi mednarodni projekt *Refresh* z gostujočimi mladimi plesalci, ki so skupaj s Plesnim studiom Novo mesto na Glavnem trgu predstavili koreografijo na skladbo glasbene skupine Dan D. V letu 2021 je Združenje zgodovinskih mest Slovenije začelo izvajati mrežni projekt Kulturni abonma zgodovinskih mest. V okviru tega abonmaja je Zavod Novo mesto nastopil v Šentjurju z odmevnim nastopom opere *Julija* in ponovitvijo zaradi izjemnega interesa publike. Napovedano je gostovanje v letu 2022 v Slovenj Gradcu z glasbeno pravljico *Čuk se je oženil ... v Ameriko*, ki je prav tako lastna produkcija Zavoda Novo mesto.

Kot potencialni turistični produkt se razvija festival Praznik situl. Aktivno deluje tudi na področju digitalizacije kulturne dediščine, ki bo to približala obiskovalcem, predvsem mlajšim generacijam.

S tematskimi leti želi Mestna občina Novo mesto privabiti širšo slovensko in tujo publiko (Jantarno leto, Štukljevo leto, Novomeška pomlad). V razvoj turističnih projektov in produktov sta se aktivneje vključila Zavod Novo mesto in Razvojni center Novo mesto, ki razvojne priložnosti prepoznavata v oblikovanju destinacijskih produktov, programov kulturne dediščine (arheologija, etnologija, tematske poti) ter kulturno-umetniških prireditev in drugih produkcij, ki v mesto privabljajo prepoznavne ciljne skupine občinstva, ustvarjalcev, udeležencev izobraževalnih programov in drugih obiskovalcev (festival Sem glasba, sem mesto, festival Jazzinty, festival Fotopub, Novomeški poletni večeri, festival Novo mesto *short* in predstave APT-ja). V sodelovanju producentov, Zavoda Novo mesto in drugih turističnih ponudnikov se iz obstoječih in na novo oblikovanih programov lahko oblikujejo raznoliki profilirani produkti, ki se izvajajo v partnerstvu z javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in ustvarjalci ter gospodarskimi družbami s področja turizma in gostinstva. Začetki tega sodelovanja se nakazujejo in jih je treba intenzivneje razvijati, saj se s tem bogatita identiteta mesta in ugled novomeške občine kot privlačne turistične destinacije.

Leta 2015 je bila oblikovana učna tematska pot na Malem Slatniku Machova pot, ki je zelo dobro obiskana. Prav tako je vsako leto od leta 2015 odlično obiskana Slakova pot. Nekaj takšnih poti obstaja že več let, npr. Rudolfova pot, Trdinova pot, literarni sprehodi po Novem mestu; novejša pa je pot Pozabljene polovice.

Organizacije in posamezniki s področja kulturnega turizma

Na profesionalni ravni trenutno delujeta Zavod Novo mesto in Razvojni center Novo mesto (v njegovem okviru še Regijska destinacijska organizacija RDO) kot najbolj prepoznavna in usmerjena v razvoj turističnih produktov, ki v manjši meri vključujejo tudi kulturni turizem. Združenje zgodovinskih mest Slovenije je že dvajsetletni partner, ki v zadnjih petih letih sistematično razvija produkt zgodovinskih mest Slovenije z nacionalnimi in mednarodnimi vsebinami.

Sofinanciranje projektov in organizacij s področja kulturnega turizma

Prav posebej oblikovanih produktov kulturnega turizma, ki bi bili s tem imenom opredeljeni, nimamo. Če posamezne projekte identificiramo kot kulturne z namenom, da postanejo kulturni produkti, pa je to festival Praznik situl, sofinanciran iz programskega sklopa Dolenjskega muzeja; posamezni festivali s potencialom so sofinancirani iz javnih razpisov; delovanje Društva Machova dediščina pod Gorjanci je sofinancirano pri ureditvi in razvoju tematske Machove poti; Društvo vinogradnikov Trška gora pa razvija Slakovo pot. Programske vsebine Združenja zgodovinskih mest Slovenije so sofinancirane v deležu, ki odpade na Mestno občino Novo mesto.